

บทที่ 3

เนื้อหาประจำบท

การสร้างสรรค์เอกสารผลงานทางวิชาการนั้นอาจเริ่มต้นเขียนที่บทใดบทหนึ่งก่อนก็ได้ตามเค้าโครงที่ได้กำหนดไว้ แต่โดยทั่วไปมักเริ่มจากบทที่ 1, 2, 3,... ตามลำดับ ทั้งนี้เพราเนื้อหาของทุกบทต่างก็มีความเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน จากเนื้อหาที่ง่ายขยายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้นตามที่ควรจะเป็น หรือเริ่มต้นจากสาระทั่ว ๆ ไปสู่เนื้อหาที่จำเพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ปกติจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหาหลัก และส่วนสรุป แต่สำหรับผลงานทางวิชาการประเภทเอกสารประกอบการสอนและเอกสารคำสอน มักจัดกรอบเนื้อหาในแต่ละบทออกเป็นส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ความนำ เนื้อหา สรุป คำถานทบทวน และเอกสารอ้างอิง เนพะส่วนเนื้อหาคือสาระสำคัญของแต่ละบทนั้น นอกจากคำอธิบายเนื้อหาและรายละเอียดที่มีอยู่อย่างมากmanyแล้ว ยังอาจนำส่วนประกอบอื่นมาช่วยเสริมความเข้าใจ เช่น ภาพ แผนภูมิ ผังน้ำทัศน์ ตาราง เป็นต้น เนื้อหาในหน้าหนึ่ง ๆ อาจแบ่งออกเป็น 2-3 ย่อหน้า (paragraph) ซึ่งแต่ละย่อหน้าจะมีสาระสำคัญเพียงร่องเดียว ย่อหน้าหนึ่ง ๆ จึงไม่ควรยาวเกินไปจนขาดความつな贯 และไม่ควรอ่าน

การจัดวางหน้ากระดาษ

ผลงานทางวิชาการในปัจจุบันนิยมพิมพ์ลงในกระดาษขาวหรือกระดาษอนสามาดานาด A4 และพิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ยกเว้น “บทที่... ชื่อบทหรือหัวเรื่อง... และหัวข้อเนื้อหา” มักใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่กว่า ตัวอักษร เช่น การพิมพ์คำว่า “บทที่... และชื่อบทหรือหัวเรื่อง...” อาจใช้ตัวอักษรขนาด 20-22 พอยต์ ส่วนหัวข้อเนื้อหาที่เป็น “หัวข้อหลักหรือหัวข้อใหญ่” นิยมใช้ตัวอักษรขนาด 18-20 พอยต์ กระดาษขนาด A4 มีความกว้างและความยาวเป็นมาตรฐานเท่ากับ 21.0 x 29.7 เซนติเมตร แบ่งส่วนของกระดาษออกเป็น 4 ค้านอย่างง่าย ๆ คือ ขอบบน ขอบล่าง ขอบซ้าย และขอบขวา

การพิมพ์เนื้อหาในหน้าปกติ ตัวอักษรบรรทัดแรกจะอยู่ห่างจากขอบบน 1.5 นิ้ว อยู่ห่างจากขอบล่าง 1 นิ้ว ห่างจากขอบซ้ายเข้ามา 1.5 นิ้ว และตัวอักษรตัวสุดท้ายของแต่ละบรรทัดจะต้องอยู่ห่างจากขอบขวา 1 นิ้ว แต่การพิมพ์ในหน้าพิเศษ คือ หน้าที่เป็นบทที่... ชื่อบทหรือหัวเรื่อง... ให้พิมพ์คำว่า “บทที่...” ห่างจากขอบบนลงมา 2 นิ้ว และไม่ต้องใส่เลขหน้าแต่ให้นับหน้า

ด้วย ทำนองเดียวกันในหน้าพิเศษที่มีคำว่า “กิตติกรรมประกาศ ประกาศคุณประการ คำนำ คำชี้แจง สารบัญ สารบัญภาพ สารบัญตาราง เอกสารอ้างอิง บรรณานุกรม หรือภาคผนวก” ซึ่งมีความสำคัญเทียบเท่า “บทที่...” ให้ถือปฐบัติเช่นเดียวกัน โดยเว้นห่างจากขอบบน 2 นิ้ว อยู่กลางหน้ากระดาษ และไม่ใส่เลขหน้า แต่ถ้าประสงค์จะใส่เลขหน้าให้ใส่ที่ขอบกระดาษด้านล่างแทน (เฉพาะหน้าพิเศษ เท่านั้น)

การย่อหน้าปกดิซึ่งเป็นการย่อหน้าครั้งแรกให้ถอยหลังเข้าใน 7-9 ตัวอักษร หรือที่เรียกว่า “ย่อหน้า 7-9 ระยะ” โดยให้เลือกใช้ระยะ ได้ระยะหนึ่งเท่านั้น และให้ถือปฐบัติเช่นนี้ตลอด เล่นสำหรับการย่อหน้าปกติ ส่วนหัวข้อรองและหัวข้อย่อยที่ลดหลั่นกันลงไปนั้นให้ตัวเลขลำดับประจำหัวข้ออยู่ตrong กับอักษรตัวแรก (หลังตัวเลขประจำข้อ) ของบรรทัดที่อยู่บน เว้น

1. ความสำคัญ

1.1 ความสำคัญด้านรายได้

1.1.1 รายได้ชุมชน

1.1.1.1 สาขาวิชาระบบทั่วไป

1.1.1.2 รายได้เคลื่ိມต่อคน

(1) รายได้เฉลี่ยเพศหญิง

(2) รายได้เฉลี่ยเพศชาย

1.1.2 รายได้ครอบครัว

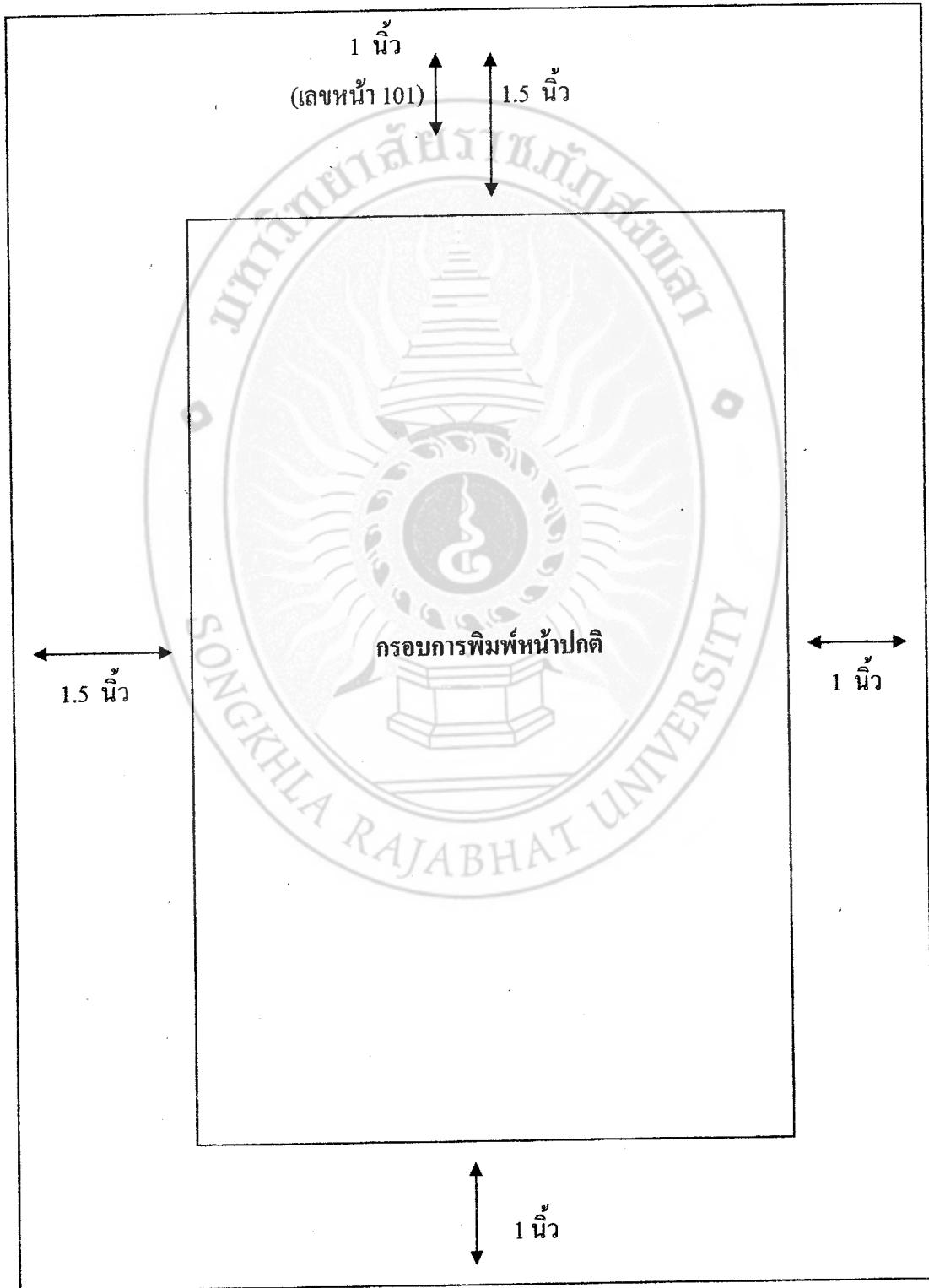
1.2 ความสำคัญด้านสุขภาวะ

2. ประโยชน์

ตัวอย่าง “การเว้นขอบกระดาษและการลงเลขหน้า”

จากสารานิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า

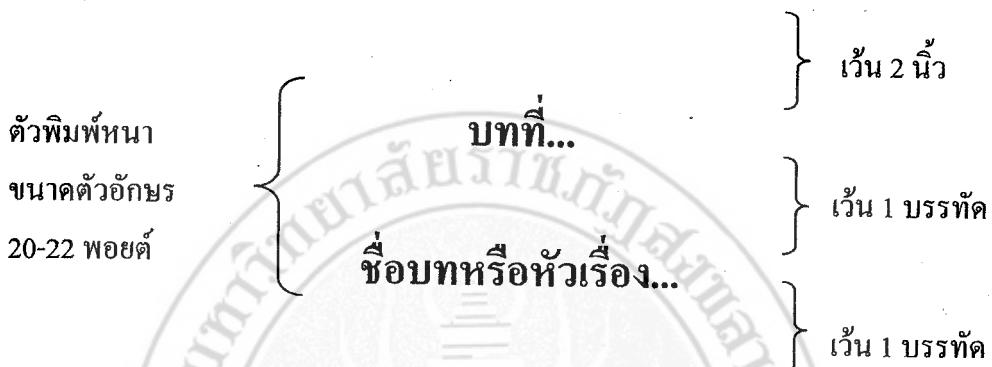
(พงศ์ศักดิ์ สังขกิจโภุ, วิเชียร มัณฑล, งามเพ็ญ ขาวงษ์ และพัชรินทร์ แซ่เจียง, 2551, 148)

ตัวอย่าง “การแบ่งหัวข้อ (หน้าพิเศษ)”

จากสารนิเทศเพื่อการศึกษาด้านคว้า

(พงศ์ศักดิ์ สังขกิจโภุ, วิเชียร มั�เหลือง, งามเพ็ญ ยาวงษ์ และพัชรินทร์ แซ่เจียง, 2551, 149)

เจียน “ความนำ เกรินนำ หรือ อารัมภบท” เพื่อนำเข้าสู่เนื้อหา สร้างแรงจูงใจให้อ่านติดตาม หรือเพื่อบอกกล่าวภาพรวมของสาระสำคัญภายในบทนั้น บรรทัดแรกย่อหน้าระดับ 7-9 ระยะ ความยาวประมาณ 5-10 บรรทัด และอย่างมากที่สุด ไม่เกิน 15 บรรทัด ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์

หัวข้อหลักหรือหัวข้อใหญ่

หัวข้อหลักหรือหัวข้อใหญ่ เป็นหัวข้อเนื้อหาที่แตกออกจาก “หัวเรื่องหรือชื่อบท” เป็นลำดับแรก มีลักษณะเฉพาะ ก cioè เป็นหัวข้อซิชซ้ายหรือเป็นหัวข้อระดับย่อหน้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของการจัดเนื้อหา เป็นหัวข้อโดย ไม่มีข้อความต่อท้ายและไม่มีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับด้วย ใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์หนาขนาด 18-20 พอยต์

ตัวจากหัวข้อหลักหรือหัวข้อใหญ่ลงมา อาจมีข้อความ “เกรินนำ” 2-3 บรรทัด เริ่มบรรทัดแรกระดับย่อหน้า 7-9 ระยะ พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติขนาด 16 พอยต์

1. หัวข้อรองที่ 1

หัวข้อรองเป็นหัวข้อระดับย่อหน้า 7-9 ระยะ หรือขึ้นอยู่กับรูปแบบของการจัดเนื้อหา เว้นห่างจากบรรทัดบนลงล่างเท่ากับเว้น 1 บรรทัด อาจใช้ตัวพิมพ์หนาหรือตัวพิมพ์ปกติขนาด 16 พอยต์ จัดเป็นหัวข้อโดย ไม่มีข้อความต่อท้าย และไม่มีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ เช่นกัน

1.1 หัวข้อย่อย หัวข้อย่อยทุกระดับยึดแนวอักษรของบรรทัดบนตัวแรก (หลังตัวเลขประจำข้อ) เป็นตำแหน่งเริ่มต้นตัวเลขลำดับประจำหัวข้อย่อยระดับต่าง ๆ และจัดลำดับโดยหลัง เช่นนี้เรียกไปในระดับหัวข้อย่อย ๆ ทั้งหัวข้อย่อยและหัวข้อย่อย ๆ ทุกระดับ ใช้ตัวอักษรขนาด

16 พอยต์ ตัวพินพ์ปกติ (ไม่ใช้ตัวพินพ์หนา) มีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับและมีข้อความเพื่ออธิบายเนื้อหาต่อท้ายได้โดยไม่ต้องผลกระทบลับบรรทัดล่าง

1.2 หัวข้อย่อย (เหมือนหัวข้อย่อย 1.1)

1.2.1 หัวข้อย่อย ๑

1.2.2 หัวข้อย่อย ๒

1.2.2.1 หัวข้อย่อย ๑

1.2.2.2 หัวข้อย่อย ๒

1.2.2.3 หัวข้อย่อย ๓

(1) หัวข้อย่อย ๑

(2) หัวข้อย่อย ๒

1. หัวข้อย่อย ๑

2. หัวข้อย่อย ๒

(3) หัวข้อย่อย ๓

1.2.2.4 หัวข้อย่อย ๔

2. หัวข้อรองที่ ๒

2.1 หัวข้อย่อย

2.1.1 หัวข้อย่อ ๑

2.1.2 หัวข้อย่อ ๒

2.1.3 หัวข้อย่อ ๓

2.1.3.1 หัวข้อย่อ ๑

(1) หัวข้อย่อ ๑

(2) หัวข้อย่อ ๒

1. หัวข้อย่อ ๑

2. หัวข้อย่อ ๒

2.1 หัวข้อย่อ ๑

2.2 หัวข้อย่อ ๒

2.1.3.2 หัวข้อย่อ ๓

สรุป

จากตัวอักษรบรรทัดบน เว็บลงล่าง 1 บรรทัด พิมพ์คำว่า “สรุป” ด้วยตัวพิมพ์หนาขนาด 18-20 พอยต์ ที่ตำแหน่งชิดขอบซ้ายหรือระดับย่อหน้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของการจัดเนื้อหา “สรุป” มีฐานะเทียบได้กับ “หัวข้อหลัก” คือ เป็นหัวข้อโดย ไม่มีข้อความและภาษาอังกฤษ ในวงเล็บต่อท้าย บรรทัดถัดลงล่างระดับย่อหน้าปกติ พิมพ์สาระสำคัญของการสรุปเนื้อหาในบทนั้น ๆ ขนาด 1 ย่อหน้า ประมาณ 5-10 บรรทัด หรืออย่างมากที่สุด ไม่เกิน 15 บรรทัด การสรุปเนื้อหา ไม่นิยมเขียนสรุปจำแนกเป็นข้อ ๆ แต่มากเขียนต่อเนื่องเป็นความเรียงตั้งแต่ต้นจนจบ อาจไม่มีคำว่า “สรุปหรือบทสรุป” เป็นหัวข้อก็ได้ โดยวิธีการเว้น 1 บรรทัด เริ่มต้นที่ระดับย่อหน้าและเขียนสรุป เนื้อหาจำนวน 1 ย่อหน้าได้เลย

คำถามทบทวน

คำถามทบทวนหรือแบบฝึกหัดประจำบท มีฐานะเป็น “หัวข้อหลัก” เช่นเดียวกับ “สรุปหรือบทสรุป” มีคำถามจำนวน 10-20 ข้อ ไม่ควรเป็นคำถามที่เน้น “ความจำ” เป็นหลัก อาจเป็นคำถามอัตนัยทั้งหมด คำถามปรนัยทั้งหมด หรือแบบคละกัน ควรมีบทเฉลยไว้ท้ายบทหรือท้ายเล่มด้วยก็จะดี

เอกสารอ้างอิง

สาระสำคัญที่อยู่ลำดับท้ายสุดในแต่ละบทของเอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการฯลฯ ก็คือ “เอกสารอ้างอิง” ซึ่งมีรูปแบบการเขียนหรือพิมพ์เป็นการจำเพาะเหมือนกับบรรณาธิการ (ท้ายเล่ม) โดยมีเนื้อหาพิมพ์ด้วยการเรียงตามลำดับของอักษรตัวแรกที่เป็นชื่อหรือนามผู้แต่งจาก ก-ษ จนหมวดภาษาไทยแล้วต่อด้วยรายการเอกสารอ้างอิงหมวดภาษาอังกฤษเรียงตามลำดับจาก A-Z เช่นกัน แต่แตกต่างจากการเขียนสาระสำคัญอื่น ๆ ของแต่ละบทตรงที่ คำว่า “เอกสารอ้างอิง” ต้องขึ้นหน้ากระดาษใหม่ และอยู่กลางหน้ากระดาษ ด้วยตัวพิมพ์หนาขนาด 20-22 พอยต์ (เทียบเท่าบทที่...) และรายการเอกสารอ้างอิงเริ่มต้นบรรทัดแรกด้วยการพิมพ์ชิดซ้าย หากไม่จับความในบรรทัดเดียวบรรทัดต่อ ๆ ไปให้ย่อหน้า เช่นนี้เรียกว่า

การเขียนผลงานวิชาการในแต่ละบท

ผลงานทางวิชาการในแต่ละบทจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 “ส่วนนำ” ส่วนที่ 2 “ส่วนเนื้อหาหลัก” และส่วนที่ 3 “ส่วนสรุป” ในส่วนที่ 3 นี้บางครั้งอาจมีส่วนอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น คำถatement แบบฝึกหัด บทปฏิบัติการ เอกสารอ้างอิง เป็นต้น

1. ส่วนนำ

ส่วนนำถือเป็นส่วนประกอบตอนต้นหรือส่วนประกอบนำเรื่อง ส่วนนำเริ่มต้นที่ “บทที่... ชื่อบทหรือหัวเรื่อง... และความนำ...” คำว่า “บทที่...” อยู่กลางหน้ากระดาษห่างจากขอบบน 2 นิ้ว ใช้ตัวพิมพ์หนาและขนาดตัวอักษร 20-22 พอยต์ เว้น 1 บรรทัด ลงใต้บทที่คือชื่อบทหรือหัวเรื่อง ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษเช่นกัน นักใช้ตัวพิมพ์หนาและขนาดตัวอักษรพอ ๆ กับ “บทที่...” หรือนำด้วยตัวอักษรเล็กกว่าเพียงเล็กน้อย ปกติบทที่ 1 มักชื่อ “บทนำ” แต่ผู้เขียนบางรายอาจใส่หัวข้อเนื้อหาเป็นชื่อบทหรือหัวเรื่อง เช่น บทที่ 1 ความหมาย ความสำคัญ และประเภท ชื่อบทไม่จำเป็นต้องมีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับไว้ หากมีภาษาอังกฤษกำกับก็ต้องมีเหมือน ๆ กันทุกบท ให้ชื่อบทลงล่างเว้น 1 บรรทัด เน้นความนำในระดับย่อหน้า 1 ย่อหน้า

1.1 การเขียนความนำ เทื่อง ทองแก้ว (2549, 28) เสนอแนะการเขียนความนำไว้ว่า ความนำ เกริ่นนำ หรืออธิบายหน้าที่ของบทนำ เช่น “บทนำนี้เรื่องเข้าสู่เรื่องเข้าสู่บทหรือก่อนเขียนเนื้อหาในบทจำนวน 5-10 บรรทัด และอย่างมากที่สุด ไม่เกิน 15 บรรทัด แนวทางการเขียนอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.1 การเขียนในภาพรวม การเขียนความนำในลักษณะนี้เป็นการเปิดให้เห็นภาพรวมอย่างคร่าว ๆ ว่า เนื้อหาที่ผู้อ่านกำลังจะก้าวเข้าไปเผชิญทั้งหมดในบทนี้มีอะไรบ้าง

1.1.2 การเขียนในภาพจำเพาะ คือ การเขียนเพื่อจูงใจหรือเร้าใจ โดยเน้นที่สาระสำคัญบางประเด็น อาทิ

(1) กล่าวถึงความสำคัญ ความจำเป็น ปัญหา อุปสรรค ความขัดแย้ง เหตุการณ์ อุบัติการณ์ สถานการณ์ ฯลฯ เพื่อยोงเข้าสู่เนื้อหา

(2) กล่าวถึงอุดมการณ์ คติพจน์ เคล็ดความ คำคม วลีเด็ด ศุภायิต กาฟฟ์ กalon ฯลฯ ก่อนเขื่อนโยงสู่เนื้อหา

(3) การเขียนความนำในภาพจำเพาะ เปรียบเสมือน “การนำเข้าสู่บทเรียน” ในเหตุการณ์ที่กำลังมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น จึงต้องเขียนให้น่าสนใจ น่าอ่าน และน่าติดตาม หรือซึ่งสาระสำคัญได้ (เทื่อง ทองแก้ว, 2549, 28)

ตัวอย่าง “ความ窄/เกริ่น窄” จากเอกสารคำสอน
รายวิชาอนาคตศึกษา ผลงานระดับรองศาสตราจารย์
(ไมตรี จันทร์, 2549, 16)

บทที่ 2

ความหมายและความสำคัญของอนาคตศึกษา

ความ窄

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ที่อัลvin โทฟฟ์เลอร์ (Alvin Toffler) ได้เขียนหนังสือเรื่อง Future shock ออกมายกแพร่ ประชาชนทั่วโลกก็ตระหนักรถึงความสำคัญของอนาคตที่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและประดิษฐกรรมทางสังคมอันหลากหลาย ทำให้นักวิชาการหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับเรื่องของการศึกษาอนาคตกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาทั่วโลกที่ได้บรรจุรายวิชาอนาคตศึกษาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนเกือบทุกระดับ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเบื้องต้น จึงได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของอนาคตศึกษา ดังปรากฏรายละเอียดต่อไป

หัวข้อหลัก (หัวข้อชิดซ้าย เป็นหัวข้อโดย ไม่มีข้อความต่อท้าย และไม่มีวงเล็บภาษาอังกฤษ)

เกริ่น窄 2-3 บรรทัด . . .

1. หัวข้อรอง (หัวข้อโดย ระดับย่อหน้า ไม่มีข้อความต่อท้าย และไม่มีวงเล็บภาษาอังกฤษ)

1.1 หัวข้อย่อ

1.1.1 หัวข้อย่อฯ

(1) หัวข้อย่อฯ

1. หัวข้อย่อฯ

2. หัวข้อย่อฯ

ตัวอย่าง “ความนำ/เกริ่นนำ” จากเอกสารประกอบการสอน
 รายวิชานิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ผลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
 (ศรีสุภา พิติโสภี, 2549, 3)

บทที่ 1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นิทานมีความสำคัญกับเด็ก ๆ ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กชาติใดภาษาใด ต่างก็มีความสนใจฟังนิทานทั้งสิ้น นิทานกับเด็กจะเป็นสิ่งคู่กัน และถือเป็นกัญญาณมิตรสำหรับเด็กทุกคน เมื่อเด็กได้รับฟังนิทานแล้วมีความสุขสนุกสนาน สร้างความรู้และเกิดจินตนาการที่กว้างไกล สุขใจ อิ่มเอมใจ และรู้สึกอบอุ่นยิ่งนัก ดังที่เปลโต๊กล่าวว่า “ขอให้แม่และพี่น้องของเด็ก ๆ หึ้งหลายจะประคับประครองจิตใจด้วยนิทานต่าง ๆ เพราะจะทำให้เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่นยิ่กว่าอ้อมแขน” นิทานจึงมีความสำคัญกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง ในการนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็ก ในบทนี้เป็นการนำเสนอความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนิทาน ได้แก่ 1) ความหมายของนิทาน 2) ลักษณะร่วมของนิทาน 3) ความสำคัญของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย 4) ประโยชน์ของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย และ 5) ประเภทของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ความหมายของนิทาน

เพื่อให้เข้าใจความหมายของนิทาน...

1. ความหมายของนิทานโดยทั่วไป

กิ่งแก้ว อัตถาวร (2519, 8)...

อุทัย สินธุสาร (2519, 12)...

(ຕົວອໍານາດ)

2. ความหมายของนิทานในแองกฤษนิวทิยา

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2514, 99-100). . .

2.1 เป็นเรื่องเล่าด้วยคำธรรมชาติ...

2.2 เป็นเรื่องเล่าติดปากสืบกันมา...

୩୮୯

3. ความหมายของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยอาจมีความหมายแตกต่างไปจาก...

୧୮୯

2. ส่วนเนื้อหาหลัก

เนื้อหาหลักถือเป็นส่วนประกอบตอนกลาง ส่วนที่เป็นเนื้อหาหลักก็คือส่วนที่เป็นความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ต้องการให้ผู้อ่านได้รับ อาจปรากฏเนื้อหาหลักในรูปของความเข้าใจ ประสบการณ์ ปรัชญา แนวคิด ทศนัธ หลักการ อุดมคติ ความเชื่อ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การเขียน แนวปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินการ วิธีการ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ หรือสารอื่น ๆ อีกมากมายหลายแขนง ซึ่งรวมความได้ว่าเป็นตัวความรู้ที่ผู้เขียนต้องการให้ยิบยื่นให้แก่ผู้อ่าน

2.1 การเขียนเนื้อหา การเขียนเนื้อหาต้องเขียนตามหัวข้อเนื้อหาที่กำหนดตามลำดับ ทั้งหัวข้อหลัก หัวข้อรอง หัวข้อย่อย หัวข้อย่อย ๆ รวมทั้งเกร็ชเล็ก ๆ น้อย ๆ และเคล็ดลับต่าง ๆ ที่ควรรู้ โดยเรียงลำดับตามหัวข้อเนื้อหาและเรียงลำดับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ เริ่มจากเนื้อหาง่าย ๆ ไปสู่เนื้อหาที่ยาก слับซับซ้อน เริ่มจากพื้นฐานไปสู่เนื้อหาจำเพาะเจาะจง เริ่มจากเนื้อห้าไปสู่ทฤษฎีหลัก หรืออาจเริ่มจากแนวคิดแล้วก้าวเขยิบขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง ๆ ลฯ

การเขียนเนื้อหาต้องอาศัยข้อมูลและข้อเท็จจริงจำนวนมากจากแหล่งต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ ผู้เขียนผลงานทางวิชาการจะเป็นต้องทุ่มเทเพื่อการศึกษาค้นคว้าและสำรวจหา ยิ่งอ่านมาก ยิ่งศึกษามาก และยิ่งค้นคว้ามากก็จะช่วยให้เรียนรู้เรื่องนี้หายใจได้ มีคุณค่า และคุ้มครองแก่ผู้อ่าน ดังนั้นหนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร 杂质สาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ผลการวิจัย และแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและกว้างขวางที่สุดก็คือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับอินเทอร์เน็ต ตลอดจนวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ไร้สาย ฯลฯ ข้อสำคัญยิ่งในการเลือกใช้แหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงนี้

นอกจากความน่าเชื่อถือแล้วข้อมูลและข้อเท็จจริงต้องกล่าวต่อหน้าที่ก่อนข้างใหม่ ทันสมัย และไม่ควรเก่าเกินกว่า 5 ปี

การเขียนเนื้อหาที่ดีจะต้องเขียนในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ กล่าวคือ ไม่ควรนำข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่สืบกันได้มานำเสนอด้วยตนเอง แต่ควรมีการแยกแยะหรือหลอมรวมกันใหม่ มีเหตุผล ทัศนะ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อซึ่งปัญหา แสดงตัวอย่าง แสดงการเปรียบเทียบ เพิ่มเติมประสบการณ์ของผู้เขียนลงไป ฯลฯ เพื่อช่วยสนับสนุนเนื้อหาที่เขียนใหม่ คุณค่าประณีตการได้สร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ ในบทหนึ่ง ๆ ควรมีความยาวประมาณ 20-25 หน้า หากคำนวณยอดจากการเขียนจำนวน 8 บท ก็จะได้เอกสารที่ความหนาประมาณ 200 หน้า โดยที่แต่ละบทควรมีความยาวหรือจำนวนหน้าใกล้เคียงกัน ยกเว้นบทที่ 1 ซึ่งมีฐานะเป็น “บทนำ” และบทสุดท้ายซึ่งมีฐานะเป็น “บทสรุปรวม” อาจจะมีเนื้อหาและจำนวนหน้าน้อยกว่าบทอื่น ๆ

เนื้อหานี้แต่ละหน้าไม่ควรเขียนพรีดเดียวจนเต็มหน้า แต่ควรแบ่งออกเป็นหน้าละ 2-3 ย่อหน้า ย่อหน้าหนึ่ง ๆ ควรเน้นสาระเรื่องย่อยเพียงเรื่องเดียวหรือแนวคิดเดียวและจบในตัวเอง แต่มีการโยงเนื้อความ สนับสนุน และเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกันกับในย่อหน้าถัดไป ตามลำดับ การมีย่อหน้า 2-3 ครั้งต่อหน้าจะช่วยให้เอกสารน่าอ่าน ชวนติดตาม เพราะเสนอแนวคิดหรือข้อเท็จจริงเพียงเรื่องเดียว ผู้อ่านไม่สับสน และทำกับมีการพักสายตาเป็นระยะ ๆ ซึ่งต่างจาก การบรรยายพรีดเดียวเต็มหน้า นักทำให้ผู้อ่านเหนื่อย ล้า และท้อถอยได้ง่าย โดยภาพรวมการเขียนเนื้อหาหลักควรมีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

2.1.1 ลำดับเนื้อหารายบท

- (1) เริ่มนั่นจากง่ายไปยาก
- (2) การจัดรูปแบบ วางเนื้อหา และจัดหน้ากระดาษถูกต้อง
- (3) การจัดลำดับหัวข้อเนื้อหา คือ หัวข้อหลัก หัวข้อรอง หัวข้อย่อย และหัวข้อย่อย ๆ

2.1.2 การเขียนเนื้อหารายบท

- (1) ควรแบ่งเนื้อหาเป็น 8-10 บท บทหนึ่ง ๆ 20-25 หน้า รวมทั้งเล่นประมาณ 200 หน้า แต่ละบทยาวพอ ๆ กัน ยกเว้นบทแรกและบทสุดท้าย
- (2) หน้าหนึ่ง ๆ มี 2-3 ย่อหน้า ย่อหน้าละ 1 เรื่อง แต่ละย่อหน้า เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน หน้าละ 25-30 บรรทัด

(3) การสร้างแนวคิดแต่ละบทจะเขียนอย่างไร

1. เขียนให้เชื่อมต่อกัน
2. เขียนอย่างวิเคราะห์และสังเคราะห์
3. เขียนอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ เสนอแนวคิดใหม่
4. เขียนโดยมีเหตุผลสนับสนุน

2.1.3 ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อช่วยสนับสนุนการเขียนเนื้อหารายบท

- (1) ข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายและกว้างขวาง
- (2) ข้อมูลทันสมัย ไม่เก่าเกิน 5 ปี
- (3) ข้อมูลที่เชื่อถือได้

2.2 การเขียนอ้างอิงในเนื้อหา การอ้างอิงแบบนามปี (author/date) หรือการอ้างอิงในวงเล็บ คือเป็นรูปแบบหรือวิธีการอ้างอิงในการทำผลงานทางวิชาการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน เพราะสามารถอ้างอิงได้ทุกขั้นตอนและทุกส่วนของเนื้อหา โดยไม่มีความยุ่งยากเหมือน เช่นการทำ “เชิงอรรถอ้างอิง” ซึ่งจะต้องกะประมาณส่วนเพื่อเหลือตอนล่างของหน้ากระดาษให้พอดีกับจำนวนบรรทัดของเชิงอรรถในหน้านั้น ๆ หากเกิดกรณีเพิ่มแทรกหรือลดเนื้อหาลงในภายหลังที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งทำให้จำนวนบรรทัดของเนื้อหาเพิ่มขึ้นหรือลดลง ย่อมส่งผลกระทบต่อการพิมพ์เชิงอรรถให้เกิดความยุ่งยากที่อาจต้องถอยร่นกลับไปสู่หน้าหลังหรือจำด่อง เลื่อนเชิงอรรถไปอչุ่นหน้าลัดไป แต่การอ้างอิงแบบนามปีกลับไม่ต้องเผชิญปัญหาดังกล่าว ปกติการอ้างอิงแบบนามปีหรือการอ้างอิงในวงเล็บจะทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ แบบนามปีและเลขหน้า (นาม, ปี, เลขหน้า) กรณีที่อ้างอิงจากเอกสารหรือแหล่งข้อมูลที่สามารถระบุเลขหน้าของเนื้อหาที่นำมาอ้างอิงได้ หรือแบบนามปี (นาม, ปี) ไม่มีเลขหน้ากำกับไว้ ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการสองกรณี กรณีแรก คือ อ้างอิงแบบสรุปรวมจากเนื้อหาทั้งหมดของเอกสารหรือแหล่งข้อมูลนั้น ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องระบุเลขหน้า หรืออีกกรณี คือ อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่ไม่มีเลขหน้าหรือไม่สามารถค้นหาเลขหน้าได้ เช่น ข่าวหรือสารคดีจากวิทยุหรือโทรทัศน์ ซีดี-รอม อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปีนี้ให้เลือกใช้ได้หลายรูปแบบ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งกำหนดรูปแบบตายตัว แต่หลายแห่งสามารถเลือกใช้ได้หลายรูปแบบเพียงแต่ว่าเมื่อเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแล้วให้ยึดถือรูปแบบนั้นในการทำผลงานทางวิชาการเรื่อยไปตลอดทั้งเล่ม ได้แก่

(ชื่อผู้แต่ง, ปี, เลขหน้า) ตัวอักษร เช่น (วรรณชัย พรมเกด, 2549, 17)

(ชื่อผู้แต่ง, ปี, เลขหน้า) ตัวอักษร เช่น (พร พ่วงกิม, 2549, 34)

(ชื่อผู้แต่ง, ปี : เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น (วิชิต สุวรรณโนภัส, 2548 : 101)

(ชื่อผู้แต่ง, ปี, หน้า...) ตัวอย่างเช่น (ไมตรี จันทร์, 2549, หน้า 83)

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนគรมราช ฝ่ายวิชาการ ได้กำหนดค่อนุมัติให้ใช้รูปแบบ “ชื่อผู้แต่ง, ปี, เลขหน้า”

การอ้างอิงแบบนามปีอาจจัดทำได้หลายลักษณะ ได้แก่ การอ้างอิงแบบนำเนื้อหา การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา การอ้างอิงแบบปิดท้ายเนื้อหา และการอ้างอิงแบบส่งเข้าเนื้อหาอย่างดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.2.1 การอ้างอิงแบบนำเนื้อหา หรือการอ้างอิงแบบนามปีโดยเน้นที่ผู้แต่ง ซึ่งเป็นการอ้างอิงด้วยการนำชื่อและนามสกุลของผู้แต่งไว้ในวงเล็บหรือเจียนนามสกุลไว้ในวงเล็บสำหรับการอ้างอิงจากเอกสารหรือแหล่งข้อมูลที่เป็นภาษาต่างประเทศ จากนั้นจึงตามด้วยวงเล็บที่มีจำเพาะปีและเลขหน้า (พงศ์ศักดิ์ สังขกัญโญ, วิเชียร มันเหลล, งานเพ็ญ ย่างษ์ และพัชรินทร์ เชี่จียง, 2551)

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบนำเนื้อหา” จากหนังสือเรื่องครอบครัวและชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผลงานระดับรองศาสตราจารย์
(ปัญญา เลิศไกร, 2549, 57, 68)

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2516 : 250-251) กล่าวว่า ชานเมืองเป็นพื้นที่ที่อยู่ร้อน ๆ เมือง มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันหนาแน่นน้อยกว่าเมือง แต่มากกว่าชนบท ประชากรในเขตชานเมืองสามารถทำงานที่เมืองแบบไปกลับได้ ถึงแม้ว่าเขตชานเมืองจะแยกการปักครองจากเขตเมือง แต่ก็ยังพึ่งพาอาศัยระบบเศรษฐกิจจากเมืองอยู่บ้างก่อนที่ชานเมืองจะกลายเป็นเมือง (urbanization) พื้นที่ของชานเมืองจะมีลักษณะเป็นที่โล่งว่างและมีประชากรอาศัยอยู่ร่วงนาน การที่ชานเมืองเป็นบริเวณที่สามารถรองรับการกระจายตัวของเมือง ได้เป็นอย่างดีนั้น...

จูเลียส โกลด์ และวิลเลียม แอดัล โคลล์บ (Gould & Kolb, 1964, 739) อธิบายความเป็นเมืองว่ามีหลายความหมายดังนี้

1. ความเป็นเมืองอาจหมายถึงการกระจายของอิทธิพลสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบท คำว่า “อิทธิพล” ที่ได้กระจายไปนั้นหมายถึงชนบทธรรมเนียมและลักษณะของเมือง...

2. ความเป็นเมืองหมายถึงปรากฏการณ์ของลักษณะสังคมที่เกิดขึ้น หรือลักษณะของสังคมเมืองในแต่ละประเทศ คำนิยามนี้พบเสมอๆ ในหนังสือสังคมวิทยาชนบท...

หมายเหตุ : กรณีตัวอย่างที่ 2 นี้อาจเขียนอ้างอิงได้อีกแบบ คือ

Gould & Kolb (1964, 739) . . .

หรือ โกลด์ และคอลบ์ (Gould & Kolb, 1964, 739) . . . ก็ได้

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบนำหน้า” จากเอกสารคำสอน

รายวิชา “วิทยาศาสตร์การกีฬา ผลงานระดับรองศาสตราจารย์

วิชิต สุวรรณโนภัส, 2548, 18, 113)

วิชิต คำนึงสุขเกณม (2534, 36-38) ได้ทำการศึกษาและให้คำแนะนำไว้ดังนี้ ผู้ฝึกสอน กีฬาหรือ โกลด์เป็นบุคคลสำคัญที่ต้องเรียนรู้วิทยาศาสตร์การกีฬา และนักกีฬาจะเล่นเก่งไม่ได้ถ้า ปราศจากโคล์ชที่เก่งและมีประสบการณ์อย่างดียิ่ง ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีรัฐประศาลาจัน Jin เน้น การพัฒนาโคล์ชให้มีความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านการวิเคราะห์ วิจัย การเก็บข้อมูล การจัดการความคุ้ม ที่มี โดยใช้เวลาหนึ่งปี...

ໂພຣໂຄອປ (Prokop, 1959, 13-15) ได้ทำการศึกษาและค้นคว้าถึงลักษณะของรูปป้ายที่ เหมาะสมในการเล่นกีฬา และได้เสนอผลงานของการศึกษาด้านคว้าไว้ดังนี้

1. นวยควรเป็นคนที่มีไฟล์ก์ว่าง อกหหนา กล้ามเนื้อแข็งแรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มพลัง หมัดที่ส่งออกไป แบบต้องยาวยิ่งต้องเดือกดันสูงกับคนเดียวกับการเลือกคนสูงเพราะ xen,yaw... .

2. นาสเกตบอล ต้องผอมสูงและมีความคล่องตัวดี ส่วนแขนและขาต้องยาว กล้ามเนื้อต้องแข็งแรง ต้องมีการทรงตัวดี ควรฝึกให้กล้ามเนื้อสามารถทำงานอย่างสม่ำเสมอ...

ฯลฯ

2.2.2 การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา คือ การใส่่วงเล็บอ้างอิงแทรกลงใน เนื้อหาแต่ละท่อนได้ทันที เมื่อจบเนื้อหาสาระจากข้อมูลแต่ละแหล่ง ในการทำผลงานทางวิชาการ บางครั้งในหนึ่งย่อหน้าอาจมีการอ้างอิงหนึ่งครั้งหรือมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้ หรืออาจอ้างอิงจาก เนื้อหาของแหล่งข้อมูลส่วนหนึ่งและความคิดเห็นหรือการสังเคราะห์ของผู้เขียนเพิ่มเติมสอดแทรก อีกส่วนหนึ่งก็ได้

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา” จากเอกสารประกอบการสอน
รายวิชาการเลี้ยงปลานำจีด ผลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
(วรรณชัย พรมเกิด, 2549, 164, 182)

...ปลาลินมีชื่อสามัญว่า Silver Carp มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Hypoptalmichthys molitrix* (Valenciennes, 1844) ปลาลินเป็นปลาที่จัดอยู่ในประเภทปลากินแพลงก์ตอน โดยมีชีว环境
จะเอียงและถือสำหรับกรองอาหารธรรมชาติดินนาดเล็ก ปลาชนิดนี้จะกินแพลงก์ตอนพืชเป็นส่วนใหญ่และกินแพลงก์ตอนสัตว์เป็นส่วนน้อย มีอัตราส่วน 250 : 1 (ชาติชาย คงประเสริฐ, 2543, 175-176) รูปร่างลักษณะปลาลินเป็นปลาที่มีส่วนหัวขนาดปานกลาง...

...ตลอดเวลาของการเลี้ยงปลาสลิดจะต้องเพิ่มอาหารธรรมชาติให้มีปริมาณมากพอโดยหนึ่นใส่ปุ๋ยและหมักหญ้าเพื่อเพิ่มอาหารธรรมชาติ ให้อาหารสมบทประเทษาหารผสมระหว่างรำ ปลายข้าว และกาดถั่ว เสริมปลาปันหรือปลาเบ็ดดุดให้กินวันละครั้ง วิธีนี้จะทำให้ได้รับผลผลิตประมาณ 250-300 กิโลกรัมต่อไร่ (สัญชัย บุญญาธนา, 2547, 12) หรือโดยใช้วิธีการตัดฟันหญ้าแพลงวนแพลงสลับกันเพื่อให้เกิดเป็นปุ๋ย วิธีนี้จะให้ผลผลิตประมาณ 100-150 กิโลกรัมต่อไร่ ในระยะเวลาเดียว 10 เดือน ปัจจุบันการเลี้ยงปลาสลิดเป็นอาชีพที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย...

๑๗๗

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา” จากหนังสือเรื่องการสอนเปียโน¹
ผลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
(ดุษฎี บุญญาส่งวงศ์, 2548, 139, 177)

...เตียงร่องหรือเตียงพูคของคนก็เหมือนกัน บางคนมีคุณภาพเตียงที่นุ่มนวล ในขณะที่บางคนมีเตียงก็องกังวน ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี นักดนตรีต้องคำนึงอย่างมากถึงคุณภาพของเตียงเพื่อให้ได้เตียงที่ไฟแรงน่าฟัง (ณัชชา โสคติyanรุกษ์, 2545, 2-3) การที่ผู้เรียนได้ฝึกฝน แยกความแตกต่างของเตียงตามชั้นคุณภาพจะทำให้เกิดความเข้าใจและเกิดมุนนมอง และความคิดที่คัดสรรเพื่อเข้าถึงสุนทรีย์ทางอารมณ์

การท่องจำเพลงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการฝึกฝนการแสดงของนักดนตรี ผู้แสดงสามารถจำเพลงต่าง ๆ ได้ด้วยการฝึกซ้อมทักษะการจำวิธีต่าง ๆ และผู้แสดงเพลงควรต้องรู้ว่าผู้ประพันธ์เพลงมีวัตถุประสงค์ของการประพันธ์เพลงนั้น ๆ จึงเพื่อสิ่งใด วิธีการสำหรับการจดจำ

(ตัวอย่าง)

เพลงมี 5 ประการ คือ การจำด้วยหู การจำด้วยการใช้สายตาหรือการมอง การจำโดยการใช้ประสาทสัมผัส การจำโดยอาศัยความสามารถในการเคลื่อนไหว และการจำด้วยวิชีวิเคราะห์ (Ahrens & Atkinson, 1976, 80) การจำเพลงได้ดีต้องทำงานโดยอาศัยองค์ประกอบ 5 ประการข้างต้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบของทางเทคนิคที่แน่นอน ถ้าผู้เรียนบรรลุลงเพลงได้ก็สามารถจำบทเพลงได้ด้วย...

๗๙๗

2.2.3 การอ้างอิงแบบปิดท้ายเนื้อหา ในเนื้อหาหนึ่งย่อหน้าของผลงานทางวิชาการอาจมีทั้งการอ้างอิงแบบนำเนื้อหา การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา และยังอาจจะมีการอ้างอิงแบบปิดท้ายเนื้อหาร่วมด้วยหรือบันทางครั้งกีพบเฉพาะการอ้างแบบปิดท้ายเนื้อหาเพียงแห่งเดียวในหนึ่งย่อหน้าก็ได้ การอ้างอิงแบบปิดท้ายเนื้อหาเป็นแบบอย่างของการอ้างอิงที่ได้รับความนิยมหรือพบบ่อยที่สุด ใช้ได้ทั้งการคัดลอกอัญประกาศหรืออัญพจน์ของแหล่งข้อมูลโดยตรง และยังใช้ได้กับการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูลเดิมร่วมกับความคิดเห็นของผู้เขียน ได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบปิดท้ายเนื้อหา” จากหนังสือเรื่องการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพผลงานระดับรองศาสตราจารย์
วิชิต สุวรรณโนภาน, 2548, 13, 175)

จึงเห็นได้ว่าประชากรทั่วโลกสนใจในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประเทศเดนมาร์ก สวีเดน รัสเซีย สหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย แคนนาดา เยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอังกฤษ (Lamb, 1978, 1) ซึ่งประชากรของประเทศไทยดังกล่าวมานี้ในตอนเช้า ๆ ของแต่ละวันจะมีการวิ่งเหยาะ ๆ (jogging) การย่างก้าวเดิน (morning walk) การวิ่งมาราธอน (marathon) และการเล่นกีฬาตามแต่โอกาสที่จะอำนวยให้ซึ่งก็มี เช่น การเล่นสกี เทนนิส กอล์ฟ เป็นต้น (สนอง อุนาภู, 2528, 39)

...การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มักมีความหนักไม่เท่ากับการออกกำลังกายเพื่อการแข่งขัน จึงน่าจะมีโอกาสเกิดอันตรายได้น้อยกว่า อย่างไรก็ดีพบว่าการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพก็มีโอกาสเกิดอันตรายอย่างคาดการณ์ไม่ถึงได้ ตัวอย่างเช่น การวิจัยการบาดเจ็บจากการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเมื่อหลายปีมาแล้ว คือ การเดินวิ่งเพื่อสุขภาพที่ได้จัดเป็นมินิมาราธอนที่เข้าสู่มุข บางแสน จังหวัดชลบุรี พบร่วมกับผู้ได้รับบาดเจ็บจากการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในครั้งนี้ถึง 53% ส่วน

(ตัวอย่าง)

ให้ผู้เป็นการบادเจ็บเพียงเล็กน้อย ใช้เวลารักษาเพียงไม่กี่วันก็หาย อีกส่วนหนึ่งมีการบาดเจ็บปานกลาง ต้องใช้เวลารักษาหลายสัปดาห์ และอีกส่วนหนึ่งถึงแม้จะมีจำนวนน้อย แต่มีการบาดเจ็บค่อนข้างรุนแรง ต้องได้รับการรักษาเป็นแรมเดือนจึงจะหาย (ชูศักดิ์ เวชแพคย์, 2539, 65)

ฯลฯ

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบบิดท้ายเนื้อหา” จากเอกสารประกอบการสอน
รายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 ผลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
(แหล่งมา สถาพร, 2547, 167, 314)

ผลงานของອองรี มาตีส ภาพ “ความรื่นรมย์ของชีวิต (the joy of life)” เป็นผลงานจิตรกรรมชินสำคัญชินหนึ่งของมาตีส ซึ่งแสดงถึง “ความชับช้อนของภาพหลาย ๆ ภาพในภาพเดียวกัน การผสมผสานเนื้อหาสัญลักษณ์จากอดีตกับปัจจุบัน นับแต่จิตรกรรมผนังถ้ำยุกค่อนประวัติศาสตร์ เทพปกรณ์สมัยคลาสสิก จนกระทั่งถึงถือราษฎร์บานเรต์ของชาวปาริเซียง มาตีส ได้นำความแตกต่างหลากหลาย สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่มีความเป็นอิสระคล้ายเสียงดนตรี ที่สร้างบรรยายกาศอันสดใสด้วยท่วงทำนองและจังหวะอันอ่อนไหว โรมแணติก ซึ่งนักวิจารณ์ศิลปะกล่าวว่าจิตรกรรมชิ้นนี้เปรียบประดุจดั่งบทกวีที่เกิดจากเส้น สี เรียงร้อยกันขึ้นมาอย่างงดงาม สะท้อนให้เห็นถึงจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญในการทำงานศิลปะของมาตีสในเวลาต่อมา” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2545, 125)

เครื่องถ่ายเบบยูจรงค์และลายน้ำท่อง ในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นยุคสุดท้ายของเครื่องถ่ายเบบยูจรงค์และลายน้ำท่อง เป็นสมัยที่นิยมเครื่องถ่ายยูโรป เครื่องถ่ายเงิน และเครื่องถ่ายญี่ปุ่นแทน ในสมัยนี้การเขียนเส้นเพาในกรุงเทพฯ ดังเช่น เตาเผาของกรมพระราชวังบวรวิชัยราชนในพระราชวัง และมีการเขียนลายไทยทั่วบ้านเครื่องลายครามจีนด้วย ในรัชกาลที่ 5 เป็นสมัยที่นิยมเครื่องลายครามกันมาก มีการจัดประกวดกันหลายครั้ง (คณะกรรมการโครงการสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทย, 2542, 29-30)

ฯลฯ

2.2.4 การอ้างอิงแบบส่งเข้าเนื้อหาย่อย เนื้อหาย่อยคือหัวข้อย่อยที่เริ่มต้นจาก 1.2, 2.4, 3.5 ไปจนถึง 1.4.3, 2.7.5, 3.5.4 และ (1), (2), (3) ฯลฯ ซึ่งในหัวข้อย่อยหรือเนื้อหาย่อย ดังกล่าวเป็นส่วนที่แตกตัว แบ่งพวก หรือจำแนกย่อยออกจากหัวข้อรองหรือเนื้อหารอง เพื่อที่จะ

อธิบายให้ทราบว่าเนื้อหาที่กำลังกล่าวถึงอยู่นี้ประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง มีองค์ประกอบอะไรบ้าง จำแนกออกเป็นประเภทหรือชนิดอะไรได้บ้าง ฯลฯ ซึ่งต้องไม่หลงประเด็นหรือสาระสำคัญของเนื้อหาหรือภาพรวมที่กำลังกล่าวถึงอยู่

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบส่งเข้าเนื้อหาย่อย” จากเอกสารประกอบการสอน
รายวิชาการเดี่ยงปาน้ำจีด ผลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
(วรรณชัย พرحمเกิด, 2549, 41, 81)

3.2 การคัดเลือกพันธุ์ปาน้ำจีด การเลี้ยงปลาให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการเตรียมและจัดหาพันธุ์ปลาตามชนิด จำนวน และขนาดที่เหมาะสมต่อสภาพของบ่อเลี้ยงที่ได้เตรียมไว้ซึ่งมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกพันธุ์ปลาสำหรับนำมาเลี้ยง ตามที่สุทธิชัย ประทุมล่องทอง (2548, 53-55) ได้แนะนำไว้ดังนี้

- 3.2.1 ลูกปลาที่ขนาดความยาวตั้งแต่ 3-5 เซนติเมตรขึ้นไป และมีขนาดไอล์เลี่ยกัน
- 3.2.2 ลูกปลาที่นำมาเลี้ยงต้องแข็งแรง ลำตัวมีรูปร่างปกติ มีสีสดใส ไม่มีบาดแผล หรือโรครบกวน

๗๙๖

2.1 หน้าที่ของไขมัน ในมันมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำหลายประการ ที่นับว่าสำคัญอาจยกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านคุณค่าทางโภชนาการ ด้านบทบาทและหน้าที่ในร่างกาย และบทบาทในกระบวนการผลิตอาหาร (เวียง เรือโพธิ์หัก, 2542, 24-25) ดังนี้

- 2.1.1 เป็นแหล่งของพลังงาน โดยที่ไขมัน 1 กรัม ให้พลังงาน 9 แคลอรี สูงกว่า พลังงานของโปรตีน และการ์บอไฮเดรตประมาณ 2.2 และ 2.5 เท่า ตามลำดับ
- 2.1.2 เป็นแหล่งของกรดไขมันที่ร่างกายสังเคราะห์ขึ้นเอง ไม่ได้ ต้องได้รับจากอาหารโดยตรง

๗๙๗

ตัวอย่าง “การอ้างอิงแบบส่งเข้าเนื้อหาย่อย” จากหนังสือเรื่องครอบครัวและชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ผลงานระดับรองศาสตราจารย์

(ปัญญา เลิศไกร, 2549, 214-215, 521)

คำว่า religion เป็นภาษาอังกฤษมาจากภาษาละตินว่า religare หรือตรงกับคำว่า gather, together คือการรวมเข้าด้วยกัน (ระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง) มีความหมายว่าผูกพันหรือสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่งให้เป็นสิ่งเดียวกัน เราอธิบายคำว่าศาสนา ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับยานาชาตมนุษย์ ความหมายโดยตรงในที่นี้คือ การสัมพันธ์ทางดงวิญญาณระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และโดยนัยแห่งศรัทธาซึ่งมีความหมายดังนี้ คำว่า religion ซึ่งเราอาจมาแปลว่าศาสนา ในที่นี้จึงเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ (โดยศรัทธา) ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าหาใช่หมายความว่า ศาสนาตามนัยแห่งพุทธศาสนาไม่ กล่าวโดยสรุปว่า ศาสนาของนักปราชญ์ตัววันตก คือ การมองครรภานูชาพระเจ้า ผู้มีอำนาจเหนือคนด้วยความเคารพยำเกรง ศาสนาตามความเข้าใจของผู้ร่วมจึงมีลักษณะ 4 ประการ (เกลี่ย พันธรังษี, 2513, 9) คือ

1. มีหลักความเชื่อว่าพระผู้เป็นเจ้าสร้างโลกและสรรพสิ่งในโลก
2. มีหลักความเชื่อว่า คำสอนต่าง ๆ มาจากพระเจ้าทั้งที่เป็นส่วนธรรมจรรยาและกฎหมายในสังคม

๑๖

ชาวบ้านและนักวิจัยจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกันว่า ปัญหาใดเร่งด่วนและจะแก้ไขด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสม การพิจารณาความเหมาะสมของโครงการอาจพิจารณาในด้านความคุ้มทุน ความเหมาะสมกับพื้นที่ ความเข้ากันได้กับชนบทรรมเนี่ยนประเพณีของชุมชน และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เป็นต้น ซึ่งชาวบ้านควรจะเป็นตัวหลักในการเลือกกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา แนวทางแก้ไขและกำหนดโครงการหรือกิจกรรมด้วยวิธีการ (กองพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน, 2526, 22-25) ดังนี้

1. นำปัญหาที่พบมาให้คะแนนความสำคัญของปัญหาจากน้อยไปมากเป็น ๕ ระดับ...
2. รวมคะแนนในทุกองค์ประกอบของแต่ละปัญหา
3. ปัญหาใดได้คะแนนมากแสดงว่ามีลำดับความสำคัญมากกว่าปัญหาที่มีคะแนนรองลงมาดังนี้ ควรแก้ปัญหานั้นก่อน เช่น

๑๗

2.3 การใช้ตารางข้อมูลหรือภาพประกอบเนื้อหา นอกจากเป็นการช่วยเพิ่มเนื้อหา ให้มีปริมาณมากขึ้นแล้ว การใช้ตารางข้อมูลหรือภาพประกอบเนื้อหายังช่วยเพิ่มความนักแน่น เพิ่มความน่าเชื่อถือ เพิ่มสีสัน เพิ่มความน่าดู ฯลฯ ให้กับผลงานทางวิชาการ และที่สำคัญถือเป็นการเสริมสร้างผลงานทางวิชาการให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น ในการทำผลงานทางวิชาการทุกประเภทย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เมื่อไหร่ตารางข้อมูลหรือภาพประกอบเนื้อหาแล้วจะต้องระบุ 1) ชื่อ/ทำอธิบายตาราง หรือภาพประกอบนั้น ๆ และ 2) ต้องระบุแหล่งที่ได้นามาซึ่งข้อมูลหรือภาพนั้น ๆ

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูลหรือภาพประกอบเนื้อหาอาจทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในตารางหรือแหล่งที่มาของภาพประกอบเนื้อหาโดยตรงตามความเป็นจริง 2) ระบุแหล่งที่มา เช่นเดียวกัน แต่บอกไว้ชัดเจนว่าได้ปรับปรุงหรือตัดแปลงข้อมูลหรือภาพนั้น ๆ จากแหล่งใด ในกรณีที่ไม่เหมือนกับดั้งเดิม บันทึกทุกประการ การปรับข้อมูลบางส่วนหรือการตัดแปลงภาพบางส่วนจากดั้งเดิม เช่น แปลงข้อมูลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย การวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมบางส่วนย่อมถือเป็นการปรับปรุงหรือตัดแปลงข้อมูลและภาพประกอบ และ 3) กรณีที่สร้างตารางข้อมูลหรือภาพประกอบขึ้นใหม่ด้วยตนเองก็ไม่จำเป็นต้องระบุที่มาของข้อมูลหรือภาพประกอบแต่ประการใด

2.3.1 แบบอย่างการใช้ตารางข้อมูลประกอบเนื้อหา

(1) การใช้ตารางข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เกิดจากการสำรวจ รังวัด สังเกต สมมایษ์ ทดลอง หรือรวบรวมจากเอกสาร โดยตรง และนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างหรือสังเคราะห์เป็นรูปตารางขึ้น กรณีเช่นนี้ไม่จำเป็นต้องอ้างอิงหรือระบุแหล่งที่มาของข้อมูล ปกติควรใช้ตารางข้อมูลเมื่อจานเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในตอนหนึ่ง ๆ ไม่นิยมแทรกคันในเนื้อหา เพราะจะทำให้การอ่านเนื้อหาและตารางข้อมูลต้องสะคุณ เป็นระยะ ๆ ไม่ต่อเนื่องราบรื่น ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของสุกรขุนพันธุ์ลูกผสมที่ใช้อาหารค่างสูตรกัน

(2) การใช้ตารางข้อมูลที่ปรับปรุงหรือดัดแปลง เช่น นำข้อมูลเดิมจากแหล่งต้นทางเดิมมาวิเคราะห์ทางสถิติ สังเคราะห์ค่าคะแนน หาค่าร้อยละหรือค่าเฉลี่ยเพิ่มเติมให้แตกต่างไปจากข้อมูลเดิมบางส่วน กรณีนี้ต้องระบุ “ที่มา” ว่า “ปรับปรุงจาก” หรือ “ดัดแปลงจาก” การใช้ตารางข้อมูลประกอบเนื้อหาเมื่อจบเนื้อหาตอนหนึ่ง ๆ เช่นกัน ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์ชาตุอาหาร ในดินstanam หญ้าตามความต้องการของหญ้าstanam

ที่มา : (ดัดแปลงจาก McCarty, 2005, 357)

(3) การใช้ตารางข้อมูลเหมือนต้นฉบับเดิม กรณีเช่นนี้ต้องระบุที่มาของตารางข้อมูลย่างชัดเจน การไม่ระบุที่มาของตารางและข้อมูลย่างถูกต้อง ถือว่าเข้าข่ายละเมิด ผิดจรรยาบรรณ และอาจถูกแจ้งความฟ้องร้องเป็นคดีความได้ ปกติหมายที่จะใช้ประกอบเนื้อหาเมื่อจบเนื้อหาตอนหนึ่ง ๆ ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 6.5 ค่าสัมประสิทธิ์ความเสียค่าทางโดยประมาณ

ที่มา : (สมพงษ์ ใจดี, 2540, 129)

2.3.2 แบบอย่างของการใช้ภาพประกอบเนื้อหา

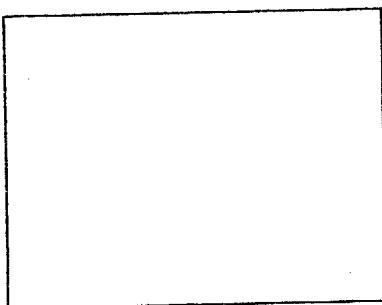
(1) การใช้ภาพที่ผลิตขึ้นเอง การใช้ภาพประกอบเนื้อหาที่ได้จากการสร้าง ผลิต หรือทำขึ้นเอง ส่วนใหญ่เป็นภาพถ่ายที่ถ่ายทำขึ้นเอง ภาพที่วาดขึ้นเอง หรือมีบุคคลช่วยเหลือในการถ่ายภาพหรือวิเคราะห์โดยเฉพาะ แผนภูมิ แผนที่ แผนผัง หรือภาพลายเส้น ล้วนจัดเป็นภาพประกอบเนื้อหาทั้งสิ้น การใช้ภาพประกอบเนื้อหาที่ผลิตขึ้นเองอาจทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การใช้ภาพเดี่ยว ภาพเดี่ยวประกอบเนื้อหาอาจเป็นแผนภูมิ แผนที่ แผนผัง ภาพถ่าย ภาพวาด ฯลฯ อาจเป็นภาพสีหรือภาพขาวดำที่มีขนาดโดยรวม มักใช้ประกอบเนื้อหาเพื่อจงแจ้งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพในตอนหนึ่ง ไม่นิยมใช้ภาพแทรกคั่นในเนื้อหา เพราะจะทำให้การอ่านเนื้อหาและภาพประกอบต้องสะคุดและไม่ลงตัวด้วยกันทั้งคู่ ตัวอย่างเช่น

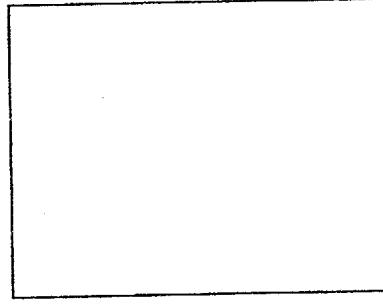

ภาพที่ 4.6 แผนภูมิการผลิตแผ่นหลังสำหรับนำเสนอด้านหน้า ณ สำนักงานคณิตศาสตร์ จังหวัดศรีสะเกษ

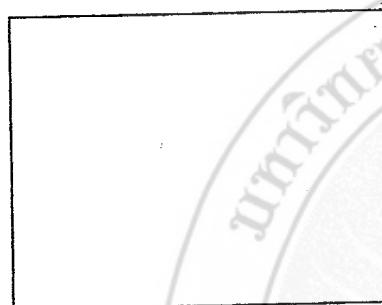
2. การใช้ภาพกลุ่ม ภาพกลุ่มอาจเป็นแผนภูมิ แผนที่ แผนผัง ภาพถ่าย ภาพวาด ฯลฯ อาจเป็นภาพสีหรือภาพขาวดำที่มีขนาดเล็กและหลายภาพในการประกอบเนื้อหาเดียวกัน มักใช้เมื่อตอนจบเนื้อหาตอนหนึ่ง ๆ เช่นเดียวกับการใช้ภาพเดี่ยว แต่แตกต่างกันตรงที่ว่าจะต้องมีการจัดเรียงภาพอย่าง ๆ อย่างถูกต้องตามลำดับ ขณะเดียวกันก็ต้องใช้ชื่อหรือคำอธิบายภาพอย่าง ๆ นั้นด้วย จากนั้นจึงต้อง “สรุปรวม” เพื่อให้ชื่อหรือคำอธิบายภาพกลุ่มนั้นหมดนั้นอีกรอบหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

(1) สูบนำ้ออกจากบ่อ

(2) ลอกเลนและหัววนปุ่นขาว

(3) ใช้ตาข่ายสีฟ้ากันรอนบ่อ

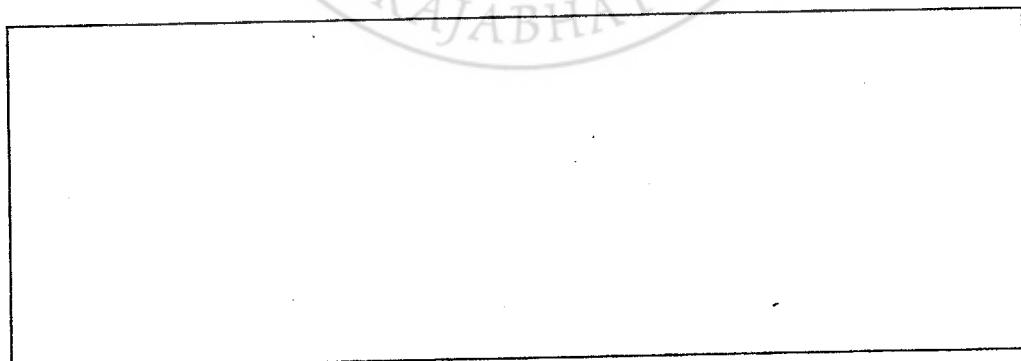

(4) สภาพบ่อพร้อมเลี้ยงปลา

ภาพที่ 2.6 ขั้นตอนการเตรียมบ่อเลี้ยงปลาสำเร็จ

(2) การใช้ภาพที่ปรับปรุงหรือดัดแปลง โดยมีการแก้ไขปรับปรุง ต่อเติม หรือตัดถอนบางส่วนของภาพประกอบเนื้อหาให้แตกต่างหรือผิดแปลกดไปจากต้นฉบับเดิมบ้าง เล็กน้อย ทั้งแผนภูมิ แผนที่ แผนผัง ภาพถ่าย ภาพวาดฯลฯ อาจเป็นภาพสีหรือภาพขาวดำ ลักษณะการใช้ภาพประกอบเช่นเดียวกับภาพที่ผลิตขึ้นเองทั้งภาพเดี่ยวและภาพกลุ่ม

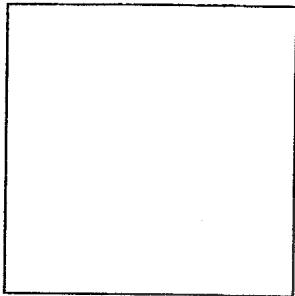
1. การใช้ภาพเดี่ยวที่ปรับปรุงหรือดัดแปลง ตัวอย่างเช่น

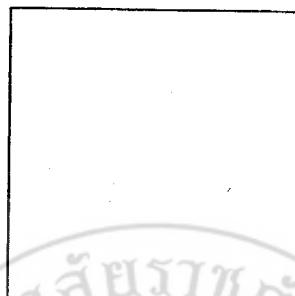
ภาพที่ 4.1 องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

ที่มา : (ปรับปรุงจากสูรศิทธิ์ วิทยารัฐ, 2549, 27)

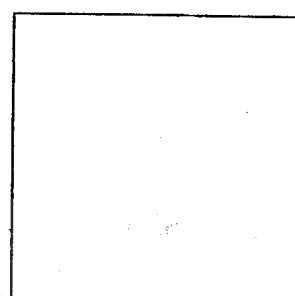
2. การใช้ภาพกลุ่มที่ปรับปรุงหรือดัดแปลง ตัวอย่างเช่น

(1) สภาพเดิม

(2) เกิดการเปลี่ยนแปลง

(3) การเปลี่ยนแปลงเสร็จสิ้น

ภาพที่ 5.10 ความไม่เป็นระเบียบของอิเล็กตรอน ในแม่เหล็กขณะอุณหภูมิต่างกัน
ที่มา : (ดัดแปลงจากทบทวนมหาวิทยาลัย, 2543, 244)

(3) การใช้ภาพเหมือนต้นฉบับเดิม ต้องระบุที่มาของภาพอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับการใช้ตารางข้อมูลเหมือนต้นฉบับเดิมทุกประการ และทำนองเดียวกันก็ควรใช้ ประกอบเนื้อหาเมื่อจบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพในตอนหนึ่ง ๆ ด้วย

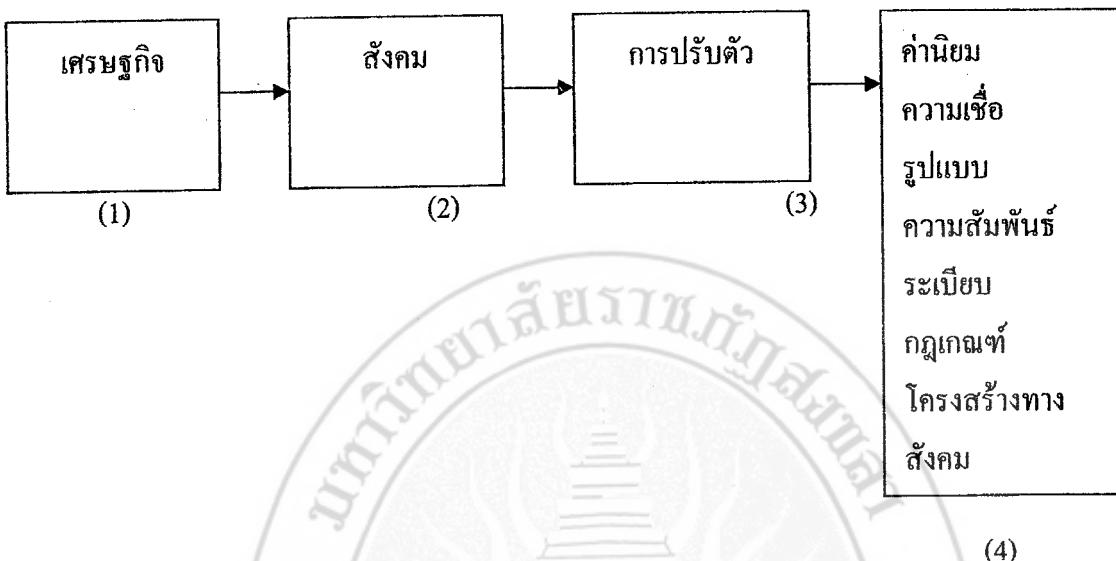
1. การใช้ภาพเดียวที่เหมือนต้นฉบับเดิม ตัวอย่างเช่น

ภาพที่ 8.20 คลื่นสีนามิที่ความถี่กระดับต่าง ๆ

ที่มา : (Bernard, 2006)

2. การใช้ภาษากลุ่มที่เหมือนดั้นฉบับเดิม ตัวอย่างเช่น

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนในการเคลื่อนเปลี่ยนระบบท่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ

ที่มา : (Social change, 1982, 174)

2.3.3 ข้อแตกต่างระหว่างการใช้ตารางข้อมูลกับการใช้ภาพประกอบเนื้อหา

คือ

(1) ตารางข้อมูลประกอบเนื้อหา
คำว่า “ตารางที่” อยู่ส่วนบนของตาราง โดยใช้หมายเลขกำกับเป็น 2 ส่วน คือ เลขตัวแรกเป็นลำดับบทที่และเลขตัวหลังเป็นลำดับตารางที่ในบทนั้น เช่น ตารางที่ 3.2 หมายความว่าเป็นตารางข้อมูลประกอบเนื้อหาประจำบทที่ 3 และเป็นตารางลำดับที่ 2 ของเนื้อหาบทที่ 3

ส่วน “ที่มา (ของตาราง)” อยู่ด้านล่างของตาราง ใช้กับตารางข้อมูลที่ปรับปรุงหรือดัดแปลงและตารางข้อมูลเหมือนดั้นฉบับเดิม ขณะที่ตารางข้อมูลที่สร้างขึ้นเองไม่ต้องระบุ “ที่มา” แต่อย่างใด

(2) ภาพประกอบเนื้อหา

ทั้ง “ภาพที่” และ “ที่มา (ของภาพ)” อยู่ด้านล่างของภาพทั้งชุด ใช้กับภาพที่ปรับปรุงหรือดัดแปลงและภาพที่เหมือนดั้นฉบับเดิมทุกประการ ทำนองเดียวกันภาพที่ผลิตขึ้นเองจะโดยถ้าภาพเองหรือวัดภาพด้วยตนเองก็ไม่ต้องระบุ “ที่มา” เช่นกัน

2.4 การเขียนตัวอักษรในภาษาอื่น ในการทำงานทางวิชาการประเทศต่าง ๆ มักมีภาษาต่างประเทศเกี่ยวข้องด้วยเสมอ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาสำคัญ ๆ ระดับต้น ๆ ของโลก ภาษาต่างประเทศดังกล่าวอาจปรากฏในฐานะที่เป็นข้อมูลเพื่อการอ้างอิง เป็นชื่อกฎหมายหรือทฤษฎี เป็นคำนาม หรือคำกริยาที่สำคัญ หรืออาจเป็นชื่อเรียกประจำต้น และอื่น ๆ ดังนั้นผู้ทำงานทางวิชาการจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเหล่านี้ ได้อย่างถูกต้อง

2.4.1 การใช้อักษรตัวใหญ่ในภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษมีแบบอย่างการใช้คำขึ้นต้นหรือคำอื่น ๆ ด้วยอักษรตัวใหญ่ (capitalize หรือ capital letter) จำเพาะในกรณีที่มีความจำเป็นดังต่อไปนี้

- (1) คำแรกของประโยคสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น

Let's put our heads together and fine a plan.

Building a trust and credibility image in an era of criticism.

- (2) คำแรกที่ตามหลังเครื่องหมายทวีภาค (colon) และเครื่องหมายเชื่อมคำ (hyphen) ของประโยคสมบูรณ์ เช่น

The author made one main point : No explanation that has been suggested so far answers all questions.

Memory with Hearing-Impaired children : Implications for Vocabulary Development.

- (3) คำหลัก ซึ่งเป็นชื่อหนังสือ ชื่อบุคคล ชื่อหัวข้อหลัก ชื่อหัวข้อรอง ชื่อตราง ชื่อภาพฯลฯ (ที่ไม่ใช่คำหลักที่เป็น conjunctions, articles และ prepositions) ได้แก่

In her book, History of Pathology.

Sample model comparision table.

Ultrasonic Vocalization Are Elicted From Rat Pubs.

Capitalization Words Beginning a Sentence.

- (4) คำที่เป็นชื่อเฉพาะ ชื่อการค้า ชื่อคน ชื่อสถานที่ ชื่อที่ทำงาน ชื่อองค์กรที่ใช้เป็นการจำเพาะ (แต่ไม่ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวใหญ่กับชื่อกฎหมาย สมมติฐาน ฯลฯ) เช่น

Xerox, Arrow, Jackson, Siam Center, City Hall

(5) คำนามที่มีตัวเลขหรือตัวอักษรตามหลัง เช่น

One Day 2, Experiment 4, Group B แต่ไม่ใช้กับหนังสือที่กล่าว

โดยทั่วไป เช่น page 102, row 3, column 5, chapter 4

(6) คำที่เป็นชื่อแบบทดสอบ ได้แก่

Advanced Vocabulary Test

Stroop Color-World Interference Test

(7) ชื่อหนังสือหรือชื่อบทความ ซึ่งเขียนลงรายการในบรรณานุกรม
หรือในรายการเอกสารอ้างอิง ให้ขึ้นต้นอักษรตัวใหญ่เฉพาะคำแรกที่เป็นคำหลัก ส่วนคำอื่น ๆ ใช้
อักษรตัวธรรมด้า (ยกเว้นคำที่เป็นชื่อเฉพาะที่แทรกอยู่ในอักษรตัวใหญ่)

Teaching the future, Search for alternatives

Cross-Impact analysis

(8) ชื่อมหาวิทยาลัย ชื่อคณะ และชื่อภาควิชาในมหาวิทยาลัย เมื่อมี
ฐานะเป็นคณะหรือภาควิชาที่จำเพาะเจาะจงของมหาวิทยาลัย รวมทั้งชื่อที่สมบูรณ์แบบของรายวิชา

Tokyo University, Nagoya University

Faculty of Management Science

Department of Applied Science

Psychology 101

(เท่อน ทองแก้ว, 2549, 91-92 และมหาวิทยาลัยราชภัฏนគรมราช, 2550, 83)

2.4.2 การเขียนทับศัพท์

ราชบันฑิตยสถานได้กำหนดหลักเกณฑ์การเขียนทับศัพท์จากภาษาอื่น
ที่งพอสรุปได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนគรมราช, 2550, 83-85) ดังนี้

(1) การทับศัพท์ ให้ถอดอักษรในภาษาเดิมพอกคร่างแล้วนำ
ของรูปศัพท์ และเขียนในรูปที่สามารถอ่านได้สะดวกในภาษาไทย

(2) การวางหลักเกณฑ์ ได้แยกกำหนดหลักเกณฑ์การทับศัพท์
ภาษาต่างประเทศแต่ละภาษา

(3) คำทับศัพท์ที่ใช้กันมานานแล้วจนถือเป็นคำไทยและปรากฏใน
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อนุโลมให้ใช้ต่อไปได้ตามเดิม เช่น

chocolate = ช็อกโกแลต

shirt = เสื้อเชิ๊ต

gas = ก๊าซ, แก๊ส

(4) คำวิถานนานา民族ที่ใช้กันมานานแล้ว อาจยังคงใช้ต่อไปอีกตามเดิม

เช่น

Victoria = วิกตอเรีย

Louis = หลุยส์

Cologne = โคโลญ

(5) ศัพท์ทางวิชาการที่ใช้เฉพาะกลุ่ม (ไม่ใช่ศัพท์ทั่วไป) อาจเปลี่ยนแปลง เพิ่มหลักเกณฑ์ หรือใช้ตามศัพท์บัญญัติในสาขาวิชาการนั้น ๆ หรือศัพท์บัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากราชบัณฑิตยสถาน เช่น

bacteria = แบคทีเรีย

metabolism = เมแทบอลิซึม

potassium = โพแทสเซียม

2.4.3 การเขียนทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ

ภาษาทางวิชาการที่ใช้กันมากที่สุดทั่วโลก คือ ภาษาอังกฤษ แม้ดันจะบันเดินอาจเป็นภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น ฯลฯ ก็ตาม แต่ก็มักได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษอีกรึ่งหนึ่ง

(1) การเขียนทับศัพท์ไม่ต้องใส่วรรณยุกต์ หากไม่มีปรากฏในศัพท์บัญญัติเฉพาะสาขาวิชาหรือศัพท์บัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากราชบัณฑิตยสถาน อนุโลมให้เขียนทับศัพท์เป็นภาษาไทยโดยเทียบสระและพยัญชนะตามภาษาอังกฤษได้ แต่ไม่ต้องใส่วรรณยุกต์ยกเว้นเฉพาะ

1. คำที่ใช้กันมานานจนกลายเป็นคำไทย และปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอยู่ก่อนแล้ว ถือเป็นกรณียกเว้นให้มีวรรณยุกต์ตามเดิมได้ เช่น ช้อกโกเดต เชี๊ต ก๊าซหรือแก๊ส เป็นต้น

2. คำทับศัพท์ที่ไม่ใส่วรรณยุกต์แล้วจะไปพ้องกับคำไทย (ทั้งรูปและเสียง) จึงอนุโลมให้ใส่วรรณยุกต์ได้ เช่น โค๊ก (coke) เป็นต้น

(2) คำที่มีพยัญชนะตัวเดียวกันซ้อนเป็นตัวสะกด หากเป็นศัพท์ทั่วไปให้ตัดตัวสะกดชี้นำนั้นออกหนึ่งตัว แต่ถ้าเป็นศัพท์วิชาการหรือชื่อเฉพาะ ให้ใส่เครื่องหมายหักๆ มาต่อกับที่พยัญชนะตัวท้ายด้วย เช่น

football	=	ฟุตบอล
cell	=	เซลล์
James Watt	=	เจมส์ วัตต์

(3) พยัญชนะ “T” หากเป็นพยัญชนะตัวเดียวให้ทับศัพท์ด้วย “ท” (ยกเว้นคำเดิมใช้ “ต” ก็ให้ใช้ “ต” ต่อไป) แต่ถ้าเป็นตัวสะกดให้ใช้ “ต” เช่น

ton	=	ตัน (หน่วยน้ำหนัก)
internet	=	อินเทอร์เน็ต
cocktail	=	ค็อกเทล
Kuwait	=	คูเวต

(4) คำที่มียัตติภาค “~” ให้เขียนติดต่อกัน ยกเว้นคำศัพท์เฉพาะ เช่น

cobalt-60	=	โคบอลต์-60
cross-eye	=	ครอสอาย
pre-test	=	พรีเทสต์

(5) คำสมนิทภาษาอังกฤษเขียนแยกกัน เมื่อเขียนทับศัพท์เป็นภาษาไทย ให้เขียนติดต่อกัน เช่น

air condition	=	แอร์คอนдиชัน
ice cream	=	ไอศกรีม
night club	=	ไนท์คลับ

(6) คำย่อจากภาษาอังกฤษ ให้เขียนทับศัพท์ภาษาไทยติดต่อกันและไม่ต้องใส่หมุดภาค “.” ยกเว้นชื่อคนให้ใส่หมุดภาค (period) ตามเดิม เช่น

LL.B.	=	แอลแอลบี (นิติศาสตรบัณฑิต)
F.B.I	=	เอฟบีไอ
D.N. Smith	=	ดี. เอ็น. สmith

(7) คำที่ผูกเข็นจากตัวย่อ ซึ่งอ่านออกเสียงได้เหมือนคำคำหนึ่ง ไม่ได้ออกเสียงตามตัวอักษร ให้เขียนตามที่ออกเสียงและไม่ต้องใส่หมุดภาค เช่น

LAN	=	แลน (local area network)
OPEC	=	โอเพ็ก (Organization of Petroleum Countries)
ASEAN	=	อาเซียน

(8) คำที่มีพยัญชนะต้นหลายตัว ไม่ต้องทับศัพท์กับพยัญชนะตัวที่ไม่ได้ออกเสียง เช่น

pseudo	=	ชิวโอด
psycho	=	ไซโค
tsunami	=	สึนามิ

(9) ชื่อเฉพาะที่ออกเสียงพิเศษออกไป ให้เขียนตามการออกเสียง เช่น

Castle	=	แคสเชล
Sean	=	ชอน/อน (ชื่อบุคคล)
Worcester	=	วูสเตอร์

(10) คำที่ตัวสะกดมีพยัญชนะอยู่ทั้งข้างหน้าและข้างหลัง ให้ตัดพยัญชนะตัวข้างหน้าออก และใส่เครื่องหมายทัณฑ์ “” ที่ตัวสะกดตามหลัง เช่น

world	=	เวิลด์
quartz	=	ควอตซ์

(11) ใช้ไม่ได้คู “ء” เพื่อให้ต่างออกไปจากภาษาไทยที่อาจจะฟ้องรูป และฟ้องเสียง หรือช่วยทำให้เสียงสั่นลงเพื่อเทียบให้ใกล้เคียงภาษาเดิม เช่น

block	=	บล็อก
cocktel	=	ค็อกเทล
log	=	ล็อก

หรือเพื่อแยกพยัญชนะหรือแยกพยางค์ออกจากกัน เช่น

Okhotsk	=	โอค็อตสก์
---------	---	-----------

(12) พยัญชนะ “C” เมื่อเป็นพยัญชนะต้นที่ใช้กับ a, o, u, r, 1 ให้เขียนทับศัพท์ด้วย “ก” (ยกเว้นคำนี้นิยมใช้ “ก” อยู่ก่อนแล้ว) แต่ถ้าใช้ c กับ e, i, y ให้ใช้ “ช” และเมื่อเป็นตัวสะกดใช้ “ก” เช่น

carbon	=	คาร์บอน
computer	=	คอมพิวเตอร์
culture	=	คัลเจอร์
copy	=	เก็ปปี้
cell	=	เซลล์
city	=	ซิตี้

cyber = ไซเบอร์

acetic acid = อัซซีติก แอซิด

(13) พยัญชนะที่ตามหลังสะ หากรไม่ออกเสียงให้ใส่ทั้มตาม เช่น

golf = กอล์ฟ

ohm = โอห์ม

yoghurt = โยเกิร์ต

(14) พยัญชนะ “P” เมื่อเป็นพยัญชนะต้นให้ใช้ “พ” ยกเว้นคำที่ใช้เป็น “ป” อยู่ก่อนแล้ว แต่เมื่อเป็นตัวสะกดให้ทับศัพท์ด้วย “ป” เช่น

parabola = พาราโบลา

petroleum = ปิโตรเลียม

topic = ทوبิก

(15) ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่มีคำไทยบัญญัติไว้ หรือไม่สามารถหาคำไทยที่หมายความมาใช้แทน ได้ก็ให้เขียนทับศัพท์โดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วข้างต้น

2.5 การใช้อัญประภาย “อัญประภาย” หรือ “อัญพจน์” (quotations) คือ ประโยค หรือข้อความที่ได้คัดลอกมาจากข้อเขียนหรือคำพูดของผู้อื่นเพื่อนำมาใส่ไว้ในผลงานของตน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น แม้แต่ตัวสะกด การันต์ หรือส่วนประกอบอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นข้อความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการอ้างอิง เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนหรือข้อความนั้น ๆ เนียนไว้ดีมาก ใช้ถ้อยคำไวหารสั้น สระสรวย กระหึ้ด และชัดเจน (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2550, 82)

ปกติผู้เขียนมักจะแปลงถ้อยคำหรือสำนวนภาษาที่ต้องการอ้างอิงนั้นให้เป็นแบบอย่างภาษาของตนเอง แต่ในบางครั้งกลับมีความเห็นว่า ข้อความของผู้อื่นบางส่วนนั้นมีความหมาย มีข้อคิด หรือมีสาระที่สมบูรณ์มากที่สุด หากจะดัดแปลงเพื่อปรับภาษา กันใหม่ตามแบบของผู้เขียนก็ไม่มีทางที่จะดีเท่า ผู้เขียนจึงจะใช้คำและข้อความดังกล่าววนัดามรูปเดิมทุกประการ และเมื่อยกอัญพจน์ไม่มาใช้ต้องระวางเรื่องคำ ข้อความ ตัวสะกด การันต์ วรรคตอน และเครื่องหมายต่าง ๆ ให้เหมือนกับหรือคงความเป็นเดิมฉบับเดิมไว้ทุกประการ ขณะเดียวกันในผลงานทางวิชาการชิ้นหนึ่ง ๆ ไม่ควรมีอัญพจน์เกินร้อยละ 10 (เห่อน ทองแก้ว, 2549, 88)

2.5.1 หลักการใช้อัญประภาย

ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์ (2514, 102) ได้สรุปถึงหลักการนำอัญพจน์มาอ้างอิงในผลงานทางวิชาการ ดังนี้

(1) อัญประภานไม่เกิน 3 บรรทัด ในการยกอัญประภานหรืออัญพจน์ที่มีความยาวไม่เกิน 3 บรรทัดนั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องหมายอย่างหนึ่งช่วยกำกับ เครื่องหมายดังกล่าวเรียกว่า “อัญประภาน” ซึ่งปกติมักใช้เครื่องหมายอัญประภากุ่คือ “.....” แต่ถ้าในอัญพจน์ที่ยกมาขึ้นมีอัญประภากุ่คิดมาด้วยจะต้องเปลี่ยนอัญประภากุ่ของเดิมนั้นให้เป็นอัญประภากุ่เดิม เช่น ก่อน คือ ‘.....’ เมื่อยกข้อความมาครบหมดแล้วจึงใช้อัญประภากุ่กำกับหัวและท้ายข้อความอีกครั้งหนึ่ง คือ จะมีลักษณะเป็น “.....‘.....’,” ซึ่งหลักการโดยทั่วไปในการใช้อัญประภานไม่เกิน 3 บรรทัด มีดังนี้

1. ก่อนถึงข้อความที่เป็นอัญพจน์ ควรกล่าวนำสักเล็กน้อยว่าเป็นคำพูดหรือข้อคิดของใคร หรือมีความสำคัญอย่างไร

2. กัดลอกอัญพจน์ให้ถูกต้องตรงตามต้นฉบับเดิมทุกประการ และต้องลงชื่อลงนามกำกับด้วยทุกครั้ง

3. อัญพจน์ที่มีความยาวไม่เกิน 3 บรรทัด ให้พิมพ์ต่อเนื่องกัน เนื้อหาของผลงานทางวิชาการ ได้ โดยใส่อัญพจน์ไว้ในเครื่องหมายอัญประภากุ่ “.....” และถ้าอัญพจน์เดิมมีเครื่องหมายอัญประภากุ่อยู่ก่อนแล้วให้เปลี่ยนเครื่องหมายอัญประภากุ่เดิม ‘.....’ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนគรมราช, 2550, 82) ดังตัวอย่างที่ เทือน ทองแก้ว (2549, 88) ได้นำมาแสดงไว้

“กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ทรงเรียนชมความงามของนางทมยันตีไว้อย่างไฟแรงทึ่งคำและความว่า ‘เพ็ญจันทร์บ๊เพ็ญจริง คุณหญิงฉันนี้เลย ใจใดจะได้เคย ยลนาสَاอ่างเหมือน’ ”

กรณีที่ข้อความที่ต้องการคัดลอกหรืออัญพจน์นั้นยาวเกินไป หรือบางส่วนไม่ตรงกับความต้องการ และต้องการให้อัญพจน์ยาวไม่เกิน 3 บรรทัด ให้ใช้เครื่องหมาย... ทคแทนข้อความที่ตัดออกไป เช่น

“กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ทรงเป็นนักหนังสือพิมพ์รุ่นแรกของไทย...ได้ทรงร่วมคิดกับคณะสาขาวิชาออกแบบหนังสือพิมพ์ลักษณ์ฯ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์แนวใหม่ ได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างแพร่หลาย”

เครื่องหมาย... ดังกล่าวจะใส่ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลัง ข้อความก็ได้ หรือจะใส่ก่อนแทรกระหว่างเนื้อหา ก็ได้ โดยที่ทั้งสามจุดนี้แต่ละจุดอยู่ห่างกันเท่ากับระยะเว้น 1 ตัวพิมพ์เสมอ (เทือน ทองแก้ว, 2549, 88)

(2) อัญประภายเกิน 3 บรรทัด ในกรณีอัญประภายหรืออัญพจน์ที่ต้องการคัดลอกมีความยาวเกินกว่า 3 บรรทัด ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องหมายอัญประภากำกับ แต่มีวิธีการจำเพาะ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2550, 82-83) ดังนี้

1. อัญพจน์ที่มีความยาวเกิน 3 บรรทัด ไม่ต้องใส่เครื่องหมายอัญประภาก แต่ให้ขึ้นต้นบรรทัดใหม่ เริ่มต้นบรรทัดแรกด้วยการย่อหน้าเข้ามา 4 ช่วงตัวอักษร โดยพิมพ์อักษรตัวแรกที่ช่วงตัวอักษรที่ 5 พิมพ์ไปเรื่อยๆ จนเกือบคลอดบรรทัดแล้วเว้นเข้ามา 4 ช่วงตัวอักษร สรุปว่าพิมพ์ย่อหน้าเข้ามาและถอยหลังเข้ามา 4 ช่วงตัวอักษรเท่ากัน และทำเช่นนี้ทุก ๆ บรรทัดจนจบบรรทัดสุดท้าย

2. อัญพจน์ที่มีความยาวเกินจำเป็น อาจตัดข้อความบางตอนออก ม้างให้เหลือแต่ข้อความที่สำคัญ โดยใส่เครื่องหมาย 3 จุด (ellipsis dots) กือ ... แทนข้อความที่ตัดออก

3. หากต้องการเพิ่มข้อความของผู้เขียนลงไว้ในอัญพจน์ ให้ใช้เครื่องหมายวงเล็บเหลี่ยม [] กำกับข้อความ

4. อัญพจน์ที่เป็นบทร้อยกรอง ถ้าข่าวเกิน 2 บรรทัด ให้ขึ้นต้นย่อหน้าใหม่ วางระยะให้อยู่กลางหน้ากระดาษ ไม่ต้องใช้เครื่องหมายอัญประภาก นอกจากจะระบุมาพร้อม ๆ กันหลายบท จึงใช้เครื่องหมายอัญประภัสสำหรับแต่ละบทที่ยกมา

5. อัญพจน์ที่เป็นภาษาต่างประเทศ ต้องแปลเป็นภาษาไทยก่อน โดยใส่เครื่องหมายอัญประภาก และใส่อัญพจน์ภาษาเดิมนั้นในเชิงอรรถเสริมความ

ตัวอย่าง “อัญพจน์เกิน 3 บรรทัด” จากเอกสารคำสอน
รายวิชาการจัดการสنانหมู ผลงานระดับรองศาสตราจารย์
(พร พ่วงกิม, 2549, 11, 199)

นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายในเชิงทัศนะเพื่อช่วยให้คระหนักถึงความสำคัญของสنانหมูและความสัมพันธ์ที่ผูกพันไว้กับชีวิตมนุษย์ ดังที่เอกสาร พฤกษ์อ่าไฟ และสำเริง คำทอง (2535, 1) ได้บันทึกไว้ว่า

สنانหมูเป็นส่วนประกอบในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ที่เขียวสดของสنانหมูทำให้ผู้พบเห็นมีชีวิตชีวา ความรื่นรมย์ ซึ่งตามที่ เกิดความสวยงามเป็นส่วนรำไร แก่บ้าน โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ สวนสาธารณะ โรงงาน โรงแรม ถนน กออลฟ์ ปีน้ำมัน สวนอาหารต่าง ๆ บริษัท ห้างร้าน นอกจากนี้สنانหมูยังช่วยลดฝุ่นละออง [ในคุณภาพดินแน่น] ลดแสงและเสียงสะท้อน ลดความร้อนและอากาศ เป็นพิษทำให้บรรยายกาศรอบ ๆ ชุมชน ยังช่วยกำจัดสิ่งที่ไม่น่ามองให้คุ้แล้วดีขึ้น และอีกส่วนหนึ่ง คือ

สنانหมูนอกจากจะเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการจัดสวนแล้ว ยังมีประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ อีกหลายอย่าง เช่น บริเวณที่ผู้คนพักอาศัยอยู่หรือปฏิบัติการกิจโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นบริเวณบ้านพัก โรงเรียน โรงพยาบาล สนามกีฬา สำนักงาน และสถานที่ราชการ ฯลฯ ทั้งนี้ เพราะความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีส่วนช่วยปรุงแต่งสภาพแวดล้อมของความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้ดีขึ้น . . . (กรรณ อาชีวศึกษา, 2525, 1)

ส่วนอัญพจน์ความยาวเกิน 3 บรรทัด ซึ่งจำเป็นต้องแบ่งภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยก่อนและต้องมีเชิงอรรถเสริมความนั้น ได้แก่

...ผลการวิจัยของพาลาสโซ, แคร์ และแฮร์ดี (Palazzo, Cary & Hardy, 2003, 834-840) ชี้งพบว่า ในดินที่มีสังกะสีปนเปื้อนอยู่นั้นมีเพียงหมูวีตและหมูทอลล์ เพสคิว¹เท่านั้นที่ยังคงแข็งแรงกว่าหมูอื่น ๆ โดยรากรหมูวีตทอลล์เพสคิว เจริญเติบโตได้ดีและคุณค่ามีสังกะสีได้มาก แต่ในดินชั้นสอง²ระดับความลึก 5-27 เซนติเมตร ซึ่งมีสังกะสีปนเปื้อนอยู่มากกว่านั้นรากรหมูวีตมีความทนทานนั่นที่สุด ขณะที่หมูชนิดอื่น ๆ راكได้รับผลกระทบทั้งสิ้น

¹ (Wheat and Tall Fescue)

² (Secondary layer) คือ ดินที่อยู่ด้านบน ไปจากดินชั้นบน มีสีซีดกว่า และมีความอุดมสมบูรณ์ดีกว่าดินชั้นบน อาจเรียกว่า sub soil ก็ได้

2.5.2 การอ้างอิงจากงานของผู้อื่น การอ้างอิงจากงานของผู้อื่น จำเป็นต้อง อ้างอิงแหล่งที่มา แต่ไม่ต้องใส่เลขหน้าก์ได้ ถ้าสามารถลงเลขหน้าได้ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น สำหรับภาษาไทยคำหรือข้อความที่ใช้เชื่อม ได้แก่ กล่าวว่า เสนอแนะว่า รายงานว่า ค้นพบว่า พนว่า ปรากฏว่า ซึ่งให้เห็นว่าฯลฯ (เทือน ทองแก้ว, 2549, 90) ตัวอย่างเช่น

เอกสาร พฤกษ์อําไฟ (2530, 110) กล่าวว่า “สุนัขไทยหลังอานมีใน ประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย” หรือ

“สุนัขไทยหลังอานมีในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย” (เอกสาร พฤกษ์อําไฟ, 2530, 110) หรือ

เอกสาร พฤกษ์อําไฟ (2530) กล่าวว่า “สุนัขไทยหลังอานมีในประเทศไทย มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย” (หน้า 110)

2.6 การเว้นวรรคเฉพาะกรณี การเว้นวรรครหีอการเว้นระยะเฉพาะกรณี คือ การ เว้นวรรคหรือเว้นระยะห่างที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการเว้นวรรคระหว่างประโยค ระหว่างอนุประโยค ระหว่างวลี ระหว่างจำนวน โวหาร หรือคำพังเพย และรวมไปถึงไม่ใช้การเว้นวรรคระหว่างคำหรือ ข้อความตามปกติ แต่การเว้นวรรคเฉพาะกรณีเป็นการเว้นระยะอันเนื่องมาจากมีเครื่องหมาย มีคำ หรือมีข้อความจำเพาะกันอยู่ ซึ่งจำแนกเป็นกรณีต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.6.1 การเว้นวรรคนៃื่องจากเครื่องหมายวรรคตอน

ในการทำงานทางวิชาการทุกประเภท ล้วนเกี่ยวข้องกับเครื่องหมาย วรรคตอนหรือเครื่องหมายที่มีลักษณะบังคับเฉพาะกรณี (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2550, 49) ได้แก่

(1) การเว้นวรรคข้างหลัง 1 ระยะ

มีเครื่องหมายวรรคตอนหรือเครื่องหมายที่มีลักษณะบังคับเฉพาะ กรณีอยู่จำนวนหนึ่งที่จะต้องเว้นวรรคข้างหลังเครื่องหมายดังกล่าวนี้เท่ากับ 1 ช่วงตัวอักษรหรือเว้น 1 ระยะ

มหัพภาค (period)

ชุลภาค (comma)

ทวิภาค (colon)

อัพภาค (semi-colon)

ໄປຢາລນ້ອຍ

ชื่นในที่นี้ “/” หมายถึง ต้องเว้นวรรคข้างหลังเครื่องหมายเหล่านี้
เท่ากับ 1 ช่วงตัวอักษรหรือเว้นข้างหลัง 1 ระยะ เช่น

/ / : ; “/”

ตัวอย่างการนำมาใช้ที่พบเห็นได้บ่อย ๆ คือ

มะลิฉัตร เอื้ออาันนท์. (2545). พจนานุกรมพัพท์ศิลปะ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว (หลังเครื่องหมาย “ฯ” ต้องเว้น 1
ระยะอยู่ก่อนแล้ว)

คำว่า “หลงผิด” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542
(2546, 1269) ให้ความหมายว่า ก. สำคัญผิด, เข้าใจไม่ถูกต้อง; หลงประพฤติไปในทางที่ผิด.

(U. S. Food and Drug Administration; USFDA)

หรือ (Johnston, 1990; Hammond, 1995; Russel & Stewart, 1995)

(2) การเว้นวรรคทั้งข้างหน้าและข้างหลัง 1 ระยะ ได้แก่

ฯ ไม้ยมก

2552 ตัวเลข

bacteria ภาษาอังกฤษ

กยศ., NPK คำย่อ

“.....” เครื่องหมายอัญประกาศ

& และ (ampersand)

- ยัติกังค์ (hyphen)

/ ทับ (slash)

() วงเล็บ (parentheses)

หรือ : และ ; ในบางกรณี

ชื่นในที่นี้ “/..../” หมายถึง ต้องเว้นวรรคทั้งข้างหน้าและข้างหลัง

เครื่องหมายดังกล่าวเท่ากับ 1 ช่วงตัวอักษรหรือเว้นทั้งข้างหน้าและข้างหลังเท่ากับ 1 ระยะ ได้แก่

/ๆ/ /1870/ /slime mold/ /นรภ./นศ./ ฯลฯ ตัวอย่างเช่น

บุคคลกลุ่มนี้ดูเหมือนจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่จริง ๆ แล้วกลับมีความคิดเห็นแตกแยกกันไปต่าง ๆ นานา

ดูท่าทางเขาก่อนข้างเป็นผู้ใหญ่ แต่มาทราบความจริงกันภายหลังว่า เขาเพิ่งเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2527 นี้เอง

เมือง Generalife ถือเป็นแหล่งอารยธรรมของการจัดสวนร่วมกันระหว่างสองวัฒนธรรมในประเทศสเปน

ปัจจุบันมีผู้จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนค่อนข้างมากที่ยังไม่ยอมรับว่า “และ” นั้นเป็นคำที่ใช้ได้ในภาษาไทย ต้องยืนฟ้องศาลจำนวนหลายหมื่นคน

บรรดาพรครพวงที่ล้วนเป็น “แนวร่วม” อยู่ก่อนแล้ว ควรจะรักษาไว้ให้สุดและยังยืนยันว่า “และ” นั้นใช้ได้ที่สุดด้วย

Elliot, S. & Cubitt, G. (2001).

Fermanian, W. T., Shurtleff, M. C., Randell, R., Wilkinson, H. T. & Nixon, P. L. (2003).

Oxford wordpower dictionary for Thai learners : ฉบับภาษาอังกฤษ - ไทย

การใช้ “และ/หรือ” เชื่อมคำ ข้อความ ประโยค ฯลฯ ถือหลังจาก “หากมีเพียง 2 ไม่ต้องเว้นวรรค แต่ถ้ามีตั้งแต่ 3 เป็นต้นไป ต้องเว้นวรรคทั้งหมด (รายละเอียดอยู่ในหัวข้อเรื่องการใช้ “และ/หรือ”)

ในบางกรณี เครื่องหมาย : และ ; อาจเว้นทังข้างหน้าและข้างหลังด้วยก็ได้ เช่น

กรุงเทพฯ : บ้านและสวน

นครศรีธรรมราช : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช

กรด น. สารอย่างหนึ่งมีรสเปรี้ยว โดยปกติก็หรือทำให้สิ่งอื่นแปรไป ; (เคมี) มีความหมายหลายอย่าง สุดแล้วแต่ทฤษฎีที่ใช้เป็นหลักกำหนด

ขณะที่การใช้ – และ / ในบางกรณีอาจไม่ต้องเว้นระยะก็ได้ เช่น pre-test และ/หรือ เป็นต้น

(3) การเว้นวรรคทึ้งข้างหน้าและข้างหลัง 2 ระยะ ได้แก่
//อาทิ// //เช่น// //อาทิเช่น// //เป็นต้น// //เป็นต้นว่า//

ความรู้ที่เข้ามายใหม่มีมาจากการอ่านหนังสือและสื่อต่าง ๆ อาทิ
วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์

คุ้ว่างานจิตกรรมฝาผนังเป็นงานที่ใช้เนื้อที่ของผนังใหญ่โต
มหฬา โดยเฉพาะภาระดับฝีมือครูช่าง เช่น กานمارพญ ภาพเทพธนู ภาพทวารบาล
ไม่ที่ใช้กันมากในปัจจุบันจะนำมาจากป้าไม้ชัยทะเล อาทิเช่น
ไม้เคียง ไม้ตะเคียง ไม้กระยาลัย

การสำรวจเพื่อวางแผนทางด้านวิศวกรรมเพื่อประโยชน์ในการ
ขนส่ง ทั้งทางทerra ทางรถ คลองระบายน้ำ ท่อประปา เป็นต้น ส่วนมากมีการสำรวจในลักษณะนี้...

ประชญ์ชาวบ้านหรือผู้ทรงภูมิปัญญา เป็นต้นว่า หมอยืนบ้าน
ประชญ์ท่องถิ่นด้านเกษตรกรรม ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี

บ้านไคเสียงอาโทนิกมี 2 ชานิด ไคแก่ บ้านไคเสียงเมืองเจอร์และบันไคเสียงไมเนอร์

ตลอดจนความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่คิดคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอยู่
เสมอ ด้วยอั่งเช่น ปุยหมักชีวภาพ สารสกัดชีวภาพกำจัดศัตรูพืช สารสกัดบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

โดยการนำรูปทรงต่าง ๆ ทางเรขาคณิต ได้แก่ รูปสามเหลี่ยม
รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลม ฯลฯ มาใช้ในการสร้างงานศิลปะแบบนามธรรม

2.7 การใช้ “และ/หรือ” ในผลงานทางวิชาการนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเขียนวรรณกรรมหรือไม่ เว้นวรรค ซึ่งผู้ทำผลงานทางวิชาการจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้และกระจ紧张ชัด เพราหากใช้อย่างไม่ถูกต้องอาจทำให้เจตนา爛弃ในการสื่อสารหรือการสื่อความหมายผิดเพี้ยนไปได้ อาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ทำให้ตีความผิด หรืออาจทำให้วัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงผิดแปลกไปจากความต้องการที่แท้จริงได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, 1043) ได้ให้ความหมายของคำว่า “และ” หมายถึง สัน. กับ, ด้วยกัน.

ขณะเดียวกันพจนานุกรมฉบับดังกล่าว呢 (2546, 1268) ยังได้ให้ความหมายของคำว่า “หรือ” หมายถึง สัน. คำนบอความให้อาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จะเอาเงินหรือทอง ; คำประกอบกับประโยคคำถาม เช่น ไปหรือ.

การใช้ “และ/หรือ” นั้นถือหลักเกณฑ์อย่างง่าย ๆ เอาจริงก่อนว่า หากมีสองประโยค สองวลี สองข้อความ สองคำ สองสิ่ง สองชิ้น สองอัน ฯลฯ ให้เขียนหรือพิมพ์ดิคกัน (ไม่ต้องเว้นวรรค) แต่ถ้ามีตัวเดียวที่ต้องเว้นวรรค สามวลี สามข้อความ สามคำ สามสิ่ง สามชิ้น สามอัน ฯลฯ เป็นต้น ไปจะต้องเว้นวรรคทั้งหมด

กรณีที่มีสอง ตัวอย่างเช่น :

การมีตัวแหน่งทางวิชาการย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งสายผู้บริหารและสายผู้สอน

เนื่องจากขาดการฝึกซ้อมหรือไม่ตรวจสอบก่อนใช้งาน จึงเป็นเหตุให้ต้องหยุดชั่วขณะ หรือคงใช้สื่อนี้ ๆ ไป

แบบจำลองนี้ได้ให้รากฐานในการอธิบายพัฒนาศึกษาที่มีการสั่นและการทำงานของสเปกโตรสโคปี (spectroscopy)

การเผยแพร่ร่วมกับโครงการอื่น ๆ ที่จัดขึ้นในสถานศึกษาเดียวกัน หรือทำเป็น ขดหมายของโรงเรียนส่งถึงผู้ปกครองโดยตรง

กรณีที่มีตัวเดียวที่ต้องเว้นวรรค ตัวอย่างเช่น :

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องคำนึงว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ และทักษะต่าง ๆ

การกำหนดช่วงเวลาการใช้สื่อ เช่น การใช้สื่อในช่วงกิจกรรมของสินค้า ใช้สื่อในช่วงยอดขายตกต่ำ ใช้สื่อในช่วงเวลาที่คนกำลังสนใจสินค้านั้น ๆ หรือใช้สื่อตลอดทั้งปี เป็นต้น

ให้ผู้เรียนสังเกตสิ่งที่รำข่องผู้แสดงในแต่ละเพ้า ได้แก่ ไทยปัจจุบัน ไทยล้านนา ไทยใหม่ ไทยล้านช้าง สิบสองจุฬา ไทย และไทยอาหม

รังสีเหล่านี้เป็นรังสีจากอนุภาคต่าง ๆ อาจเป็นแอลฟานีดาลน บีตานบาก โปรดอน หรือผลผลิตจากปฏิกิริยาการแบ่งแยกนิวเคลียสนباتตัว

แต่กรณีที่ใช้ “ฯลฯ” ไม่จำเป็นต้องใส่และ/หรือ ออาทิ :

มีสวัสดิการที่จะมอบให้หลายอย่าง ทั้งไม่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียน ไม่ต้องชำระค่าหอพัก ไม่ต้องทำงานชดใช้ ไม่ต้องส่งเงินคืนในภายหลัง ฯลฯ

**การฝึกนักภาษาจารมีมากมายหลายรูปแบบ ตั้งแต่老公ในที่ห้ามจด
ฝ่าสัญญาณไฟแดง ขับรถข้อนศร ดึงกระจกมองหลังออก ไม่สวมหมวกนิรภัย ฯลฯ**

3. ส่วนสรุป

ส่วนสรุปคือส่วนประกอบตอนท้ายหรือส่วนเสริมเนื้อหา ในผลงานทางวิชาการ ประเภทหนังสือและตำนานนี้ส่วนประกอบตอนท้ายมักประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ๆ คือ สรุปและเอกสารอ้างอิงประจำบท แต่สำหรับในบางเรื่องหรือบางรายวิชาอาจเสริมเพิ่มเติมด้วยคำถาน ทบทวน แบบฝึกหัด งานการบ้าน และภาคผนวก ประเภททบทความทางวิชาการมักมีเพียงสรุปและเอกสารอ้างอิงหรือบรรณาธุ์กรน ประเภทผลงานวิจัยอาจประกอบไปด้วยสรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ บรรณาธุ์กรน และหรือภาคผนวก ส่วนผลงานทางวิชาการประเภทเอกสาร ประกอบการสอนและเอกสารคำสอน แนะนำว่าส่วนประกอบตอนท้ายหรือส่วนเสริมนี้อาจต้องประกอบด้วยสรุป คำถานทบทวน และเอกสารอ้างอิงประจำบทเป็นสำคัญ

3.1 การเขียนสรุปท้ายบท การเขียนสรุปท้ายบทเป็นการเขียนในลักษณะย่อความจากส่วนที่เป็นเนื้อหาประจำบททั้งหมดให้เหลือแต่เพียงสาระสำคัญ อ่านแล้วเข้าใจพร้อมของเนื้อหาได้ แต่ไม่เน้นถึงรายละเอียดซึ่งอาจต้องย้อนหลังกลับไปอ่านເອງ การเขียนสรุปเน้นความสั้น ง่าย และ ได้ใจความ จึงต้องสั้นและกะทัดรัด ใช้คำไบรท์ส หรือคำไบปัญหา หรือคำสำคัญ (keyword) ที่อ่านแล้วจะสุดใจ เรียกว่าความสนใจ หรือต้องคำที่กำลังอยู่ในกระแสนิยม เช่น โดยส่วนใหญ่ ก่อนทั้งหมด เกินครึ่งเล็กน้อย ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไร้ค่าโดยสิ้นเชิง เพียงส่วนน้อย ไม่น่าสนใจ เป็นต้น ถ้อยคำหรือข้อความเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจง่ายและง่ายแก่การจดจำ

ปกติการเขียนสรุปท้ายบทมักใช้คำว่า “สรุป” ในคำแห่งที่เป็นหรือมีฐานะ เป็น “หัวข้อหลัก” ใช้ตัวพิมพ์ขนาดตัวอักษร 18-20 พอยต์ หรือไม่เขียนหัวข้อหลักว่า “สรุป” ก็ได้แต่ใช้วิธีเว้นบรรทัด ขึ้นย่อหน้าใหม่และเขียนสาระสำคัญของการสรุปได้เลยจนจบ ปกติ ข้อความหรือสาระสำคัญของการสรุปโดยรวมแล้วมีความยาวที่พอเหมาะสมพอกว่าที่สุดประมาณ 5-10 บรรทัด แต่ไม่ควรเกิน 15 บรรทัด เป็นอย่างมาก (เทือน ทองแก้ว, 2549, 52)

ตัวอย่าง “สรุป” จากเอกสารคำสอน

รายวิชาอนาคตศึกษา ผลงานระดับรองศาสตราจารย์
(ไมตรี จันทร์, 2549, 26)

บทสรุป

วิธีการของอนาคตศึกษาประกอบไปด้วยหลายวิธี แต่ละวิธีก็มีข้อจำกัด มีลักษณะความ
เหมาะสมในการเลือกใช้แตกต่างกันตามบริบทและตามความเหมาะสม รวมถึงความรู้ความเข้าใจ
ของผู้ใช้ แล้วอย่างไรก็ตามเมื่ออนาคตศึกษาได้พัฒนามาเป็นลำดับก็มีวิธีการต่าง ๆ เพิ่มเติมมาอีก
จำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าวิธีการของอนาคตศึกษาจะต้องพัฒนาไปตามความจริงก้าวหน้าของ
เทคโนโลยีและการศึกษาค้นคว้าของนักอนาคตศาสตร์ แต่ทุก ๆ วิธีการล้วนมีจุดมุ่งหมายไปใน
ทิศทางเดียวกัน คือ ความพยายามจะทำนายหรือพยากรณ์อนาคตให้ถูกต้องแม่นยำ หรือให้
คาดคะเนน้อยที่สุด คงไม่มีวิธีใดมีความถูกต้องสมบูรณ์หรือดีที่สุด จึงควรเลือกใช้วิธีตามความ
สนใจและความสนใจของผู้ศึกษา และจะส่งผลดีต่อการพัฒนาวิชาการในด้านนี้ให้เติบโตต่อไป ทั้งนี้
ต้องให้ความสำคัญกับปัญหาของโลกจริง (real world problems) มีความเชื่อมโยงกับปัญหาทาง
วิชาการ (academic problems) เพราะถ้าปัญหาของวิชาการไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาของโลก
จริง ก็อาจจะเสียเวลาเปล่าในการศึกษาค้นคว้า เพราะจะไม่เป็นแนวทางไปสู่การแก้ปัญหาของมวล
มนุษยชาติเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพได้.

ตัวอย่าง “สรุป” จากเอกสารคำสอน

รายวิชาการจัดการสนับสนุนผู้เรียน ผลงานระดับรองศาสตราจารย์

(พร พ่วงกิม, 2549, 60)

๗๖๒

สำนวนหลักทรัพย์ที่มีนุชย์จั้กทำขึ้นนั้นแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตามลักษณะการใช้งาน ขณะเดียวกันสำนวนหลักทรัพย์มีความสำคัญและประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน นอกจากนี้ยังมีการงานและอาชีพที่เกี่ยวกับสำนวนหลักทรัพย์ที่ช่วยให้ผู้คนมีอาชีพสุจริตอีกมากมาย หากย้อนอดีตเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ก็จะพบว่า ชนชาติอียิปต์ได้ใช้รูปทรงเรขาคณิตเป็นบรรทัดฐานในการจัดสวนตลอดแนวอุ่มน้ำในล็องแต่ 4,000 ปีก่อนคริสต์กาล จนนั้นจึงเผยแพร่สู่กลุ่มประเทศในยุโรปและอเมริกา ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์แห่งเอเชียเริ่มต้นที่กินเมื่อ 2,600 ปีก่อนคริสต์กาล โดยยึดถือ เอารูปลักษณะจากภาพที่พบเห็นตามธรรมชาติเป็นต้นแบบในการจัดสวน ต่อจากนั้นสู่เกาหลีและญี่ปุ่น สำหรับชนชาติไทยนั้นเริ่มเรียนรู้การจัดสวนตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี อย่างไร ก็ตามเรื่องกันว่าสำนวนหลักทรัพย์นั้นเกิดมาพร้อมกับการจัดสวน และเป็นจริงเป็นจังเมื่อ พ.ศ. 1074-1122 (ค.ศ.531-579) ซึ่งกษัตริย์คือสโกรสที่ 1 แห่งเบอร์เซียทรงริเริ่มจัดทำสำนวนหลักทรัพย์กับการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ จนสำนวนหลักทรัพย์ได้อยู่ในกระทรวงการยอนรับระดับสถาบันต่างๆ.

ตัวอย่าง “สรุป” จากเอกสารประกอบการสอน
รายวิชานิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ผลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
(ศรีสุดา ธิติ索กี, 2549, 18-19)

สรุป

นิทานมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง ในบทนี้ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ที่แตกต่างกันไป และมีจุดประสงค์เดียวกันคือการถ่ายทอดเรื่องราวไปสู่ผู้ฟัง และมีความบันเทิงเป็นหลัก โดยสอดแทรกคติธรรมสอนใจไปด้วย นิทานจึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น โครงเรื่อง พฤติกรรมความขัดแย้ง จำนวนตัวละคร เป็นต้น ปัจจุบันนิทานเป็นสิ่งที่สำคัญต่อวงการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จัดเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย เพราะจัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการโน้มน้าวจิตใจเด็กให้เปิดใจยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ และยังเป็นตัวแบบของการประพฤติตนที่ดี นอกจากนั้นยังพบว่าบทของนิทานมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และทัศนคติ ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะพัฒนาคุณภาพเด็กที่มีคุณค่า นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงได้จัดแบ่งประเภทของนิทานด้วยจุดมุ่งหมายและเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เช่น แบ่งนิทานตามหลักคติชนวิทยา แบ่งตามประเภทของนิทานสำหรับเด็ก ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรเลือกนิทานมาเล่าให้เด็กฟังให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก เพื่อจะได้ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็กต่อไป.

3.2 การเขียนคำถ้าบทบททวน คำถ้าบททวนหรือคำถ้าประจำบทเป็นคำถ้าเพื่อตรวจสอบความรู้ ทักษะ หรือเจตคติ ภายหลังการเรียนการสอนหรือการอ่านเนื้อหาในบทนั้น ๆ จนสิ้นลง อาจเขียนคำถ้าเป็นแบบอัตนัย แบบปรนัย หรือผสมทั้งสองแบบก็ได้ (เทือน ทองแก้ว, 2549, 52) ในการเขียนคำถ้าต้องสอดรับกับ “วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หัวข้อเนื้อหา วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนประจำบท”

คำถ้าบททวนที่คิดต้องไม่นเน้นที่ “คำถ้าความจำ” เป็นหลัก แต่ควรมีรูปแบบ คำถ้าที่หลากหลายในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์ เปรียบเทียบ ซึ่งขอแตกต่าง ให้ทัศนะ แสดงความคิดเห็น ใช้เหตุผล ใช้สามัญสำนึก แสดงการพยากรณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ควรมีคำถ้าบททวนประจำบท บทละ 10-20 ข้อ

ตัวอย่าง “คำถ้าหากทวนประจําบท” จากเอกสารคำสอน
รายวิชาอนาคตศึกษา ผลงานระดับรองศาสตราจารย์
(ไมตรี จันทร์, 2549, 11)

คำถ้าหากทวน

1. จงให้ความหมายของคำว่า อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ให้ได้ความชัดเจนตามความเข้าใจของท่าน
2. มนุษย์จะเป็นสุขได้หรือไม่ ถ้าไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ให้ยกกรณีตัวอย่างมาประกอบคำตอบให้ชัดเจน
3. “มนุษย์ไม่สามารถจะเอาชนะธรรมชาติได้” ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ มีเหตุผลใดสนับสนุน
4. กรณีที่ประชากรของโลกเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบอะไรบ้าง และท่านจะเสนอวิธีการลดปัญหาจากผลกระทบดังกล่าวได้อย่างไร
5. มนุษย์จะสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้หรือไม่ มีเหตุผลใดสนับสนุนความคิดของท่าน
6. ท่านถางความไม่แน่นอนของโลก โดยเฉพาะเกี่ยวกับภัยธรรมชาตินุյย์จะสามารถหลีกเลี่ยงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
7. “เส้นทางสายอนาคตมนุษย์สามารถเลือกเดินได้” ท่านเข้าใจว่าอย่างไร สำหรับกรณีอนาคตของท่าน ท่านจะเลือกเดินทางสู่อนาคตอย่างไร อธิบายให้ชัดเจน
8. มีคำกล่าวว่า “มนุษย์จะสำเร็จหรือล้มเหลวอยู่ที่ว่าเขามีแผนชีวิตที่ชัดเจนหรือไม่” ท่านเข้าใจว่าอย่างไร
9. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่มีผู้กล่าวว่า “เราถังเผชิญกับภัยที่เราเป็นผู้สร้างให้เกิดขึ้น”
10. “เป้าหมายที่เลือกไว้จะไปถึงไม่ได้ถ้ามนุษย์ขาดภูมิคุ้มกันและการรู้เท่าทัน” ท่านมีความคิดเห็นต่อคำกล่าวข้างต้นอย่างไร

ตัวอย่าง “คำถานทบทวนประจำนท” จากเอกสารประกอบการสอน
รายวิชานิทานสำหรับเด็กปฐมวัย พลงานระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์
(ศรีสุชา ติดไสกี, 2549, 19)

คำถานทบทวน

1. จงอธิบายถึงความหมายของนิทาน โดยทั่วไป นิทานในແໜ່ຄຕິຫວີທີາ ແລະ ນິຖານ
ສໍາຫັບເດັກປຽນວັຍ
2. ລັກນະຮ່ວມຂອງນິຖານສໍາຫັບເດັກ ມີຂໍ້ອສັງເກດຂະໜາງ
3. ນິຖານມີຄວາມສຳຄັງສໍາຫັບເດັກປຽນວັຍຍ່າງໄຣນ້າງ ຈອອີນາຍ
4. ນິຖານມີປະໂໄຍນສໍາຫັບພັດນາກາຣເດັກທີ່ 4 ດ້ານ ອ່າງໄຣນ້າງ
5. ທ່ານເහັນດ້ວຍຫຼືໄມວ່ານິຖານຂ່າຍພັດນາເດັກໃນດ້ານຄຸນທະຮົນຈີຍທະຮົນ ຈອອີນາຍ
ພ້ອນຍົກຕົວຢ່າງປະກອນ
6. ກາຣແປ່ງນິຖານມີກີ່ປະເກດ ແລະ ມີອະໄຣນ້າງ
7. ກາຣແປ່ງນິຖານຕາມຫລັກຄຕິຫວີທີາແນ່ງ ໄດ້ກີ່ປະເກດ ແລະ ມີອະໄຣນ້າງ
8. ນິຖານສໍາຫັບເດັກປຽນວັຍມີຄວາມແດກຕ່າງຈາກນິຖານຕາມຫລັກຄຕິຫວີທີາຍ່າງໄຣ
9. ຈົງຍົກຕົວຢ່າງນິຖານທີ່ແຕ່ງເຂົ້າໃໝ່ມາ 1 ເຮືອງ ໂດຍໃຫ້ສອຄຄລື່ອງກັບເຫຼຸກຮັບຜົນຫຼື
ສຕານກາຣັບປັງຈຸນັນ
10. ຈົງສຽງລັກນະສໍາຄັງ ແລະ ຄວາມແດກຕ່າງທີ່ເດັ່ນຫຼັກຮ່ວ່າງນິຖານຕາມຫລັກຄຕິຫວີ

3.3 ส่วนประกอบข้างเคียง ส่วนสรุปที่เป็นส่วนประกอบตอนท้ายหรือส่วนเสริมเนื้อหา สำหรับเอกสารผลงานทางวิชาการประเภทอื่น ๆ ที่ออกหน้าไปจากเอกสารประกอบการสอนและเอกสารคำสอนอาจมีอย่างอื่นเพิ่มเติมอีก โดยทั่วไปอาจมีบทปฎิบัติการ แบบฝึกหัด การบ้าน แบบสำรวจ แบบเก็บตัวอย่าง ฯลฯ

3.4 เอกสารอ้างอิง การเขียนเอกสารอ้างอิงประจำหน้าต่างจากบรรณานุกรมท้ายเล่มในแผ่นของการใช้ประโยชน์อย่างเจาะจง เอกสารอ้างอิงประจำหน้าต่างจะเขียนว่า “เอกสารอ้างอิง” อัญถริยานามน้ำกระดาษ ต่างจากขอบกระดาษด้านบนลงมา 2 นิ้ว ใช้ตัวพิมพ์หนาขนาดตัวอักษร 20-22 พอยต์ ไม่ใส่เลขหน้าแต่นับหน้า มีฐานะเที่ยบเท่าบทเรียนเดียวกันบรรณานุกรมท้ายเล่ม แต่เอกสารอ้างอิงนั้นมีเงื่อนไขบังคับว่า ต้องเป็นรายการที่ใช้อ้างอิงครบถ้วนรายการในหน้าต่าง ทั้งอ้างอิงในเนื้อหา รวมถึงการอ้างอิงในส่วนที่เป็น “ที่มา...” ของภาพประกอบตาราง แผนภูมิ แผนผัง ผังมโนทัศน์ ฯลฯ ดังนั้นเมื่อมีการอ้างอิงในเนื้อหาทุกรูปแบบจะต้องปรากฏเป็นรายการในเอกสารอ้างอิงอย่างครบถ้วนจะขาดจะเกินมิได้ ซึ่งแตกต่างจาก “บรรณานุกรม” ท้ายเล่มใน 2 ลักษณะ คือ การอ้างอิงประจำหน้าทุกรายการและครบถ้วนทุกบทท่องปรากฏเป็นรายการในบรรณานุกรมครบถ้วน จะขาดเสียมิได้โดยเด็ดขาด ลักษณะที่สองก็คือ รายการที่เหลือหรือเกินไปจากนั้นแม้จะมีอยู่ในบรรณานุกรมแต่ไม่ได้ใช้อ้างอิงก็มีอยู่ด้วย ซึ่งเป็นรายการเอกสารที่ผู้ทำผลงานทางวิชาใช้ประโยชน์เพื่อศึกษาหาความรู้บางส่วนหรือแนวคิดบางประการ แต่ไม่ได้ใช้อ้างอิงก็สามารถปรากฏในบรรณานุกรมได้ ส่วนรูปแบบของการเขียนเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรณั้นเหมือนกันทุกประการตามลักษณะเฉพาะของเอกสารนั้น ๆ ดังรายละเอียดในบทดังไป

การเขียนเนื้อหาประจำหน้า คือ การอธิบายถึงสาระสำคัญและรายละเอียดตามลำดับขั้นตอนที่ควรจะเป็นของ “ตัวความรู้” ในหน้านั้น ๆ ซึ่งจะต้องอาศัยการจัดวางหน้ากระดาษที่ถูกต้องกำหนดรูปแบบการเขียนเนื้อหาตามที่ตัดสินใจเลือกไว้มีการแบ่งหัวข้อเนื้อหาดูแลกันไป ตั้งแต่บทที่ ชื่อบท หัวข้อหลัก หัวข้อรอง หัวข้อย่อย และหัวข้อย่อย ๆ พร้อมด้วยส่วนประกอบเพิ่มเติมที่จะช่วยเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติแก่ผู้อ่าน จำพวกตารางข้อมูล ภาพประกอบ แผนภูมิ ฯลฯ ขบวนเดียวกันก็ต้องยึดถือตามกฎ ระเบียบ และกติกาของการทำผลงานประเภทนั้น ๆ ทั้งการเว้นวรรค การใช้อัญญประกาย การเขียนภาษาต่างประเทศ การใช้คำว่า “และ/หรือ” และการอ้างอิงในเนื้อหา พร้อมกับบันลงที่ “สรุป” เพื่อเป็นการเน้นย้ำปิดท้ายบทว่า “ได้เรียนรู้สาระสำคัญอะไรมา

บ้าง” แต่ผลงานทางวิชาการบางประเภทอาจมีส่วนประกอบตอนท้ายเพิ่มได้อีก เช่น คำถ้ามทบทวน แบบฝึกหัด บทปฎิบัติการ เอกสารอ้างอิง เป็นต้น.

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา. (2525). คู่มือการเรียนการสอน กย 415 : การทำสนามหญ้า.

กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.

จั๊ย นันทิวัชรินทร์, ม.ล. (2514). แบบบรรณาธุกกรมและเชิงอรรถ. พระนคร : คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แฉล้ม สถาพร. (2547). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์คลิป 1. นครศรีธรรมราช :
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

คุณณี บุญญาส่ง่างวงศ์. (2548). การสอนปีปั้น. นครศรีธรรมราช : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

เทือน ทองแก้ว. (2549). แบบการเขียนผลงานทางวิชาการ. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.

ปัญญา เลิศไกร. (2549). ครอบครัวและชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. นครศรีธรรมราช : คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พงศ์ศักดิ์ สังขกัญโญ, วิเชียร มันเหล่, งามเพ็ญ yawong และพัชรินทร์ แซ่เจียง. (2551). สารนิเทศ
เพื่อการศึกษาค้นคว้า. นครศรีธรรมราช : หลักสูตรบรรณรักษยศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พร พ่วงกิม. (2549). เอกสารคำสอนรายวิชาการจัดการสนามหญ้า. นครศรีธรรมราช : คณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2550). คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. นครศรีธรรมราช
: ผู้ดูแล.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์.

วรรณชัย พรหมเกิด. (2549). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการเลี้ยงปลานำ้ำจืด.

นครศรีธรรมราช : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.

วิชิต สุวรรณ โนภาน. (2548). การออกแบบถังกัยเพื่อสุขภาพ. นครศรีธรรมราช : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

_____ (2548). เอกสารคำสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. นครศรีธรรมราช : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

เอกสาร พฤกษ์อิ่ม ไฟ และสำเริง คำทอง. (2535). ฐานนําที่ํา. กรุงเทพมหานคร : ฐานนําที่ํา.

Palazzo, A.J. ; Cary, T.J. & Hardy, S.E. (2003 May-June). Root growth and metal uptake in four grasses grown on Zn-contaminated soil. *Journal of Environmental Quality*, 32 (2). pp. 687-693.

